

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа
"Український інститут науково-технічної експертизи та інформації"

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

**Реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки
та отримані результати у 2021 р.**

Київ – 2022

УДК 001.89:311.3(477)

Авторський колектив:

Писаренко Тетяна Василівна

Куранда Тетяна Костянтинівна

Кочеткова Олена Петрівна

Гаврис Тетяна Володимирівна

Осадча Анастасія Борисівна

Реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та отримані результати у 2021 р.: аналітична довідка / Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2022. – 53 с.

Викладено стан фінансового забезпечення та результати реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки у 2021 р. на основі даних головних розпорядників бюджетних коштів.

Розраховано на представників органів державної влади, наукових працівників, інженерних кадрів, викладачів закладів вищої освіти, аспірантів і студентів відповідних спеціальностей.

© УкрІНТЕІ, 2022

© МОН України, 2022

© Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда та ін. 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ПОКАЗНИКИ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ДІР ЗА ПРІОРИТЕТНИМИ НАПРЯМАМИ РОЗВИТКУ НАУКИ І ТЕХНІКИ ТА ОТРИМАНІ РЕЗУЛЬТАТИ	6
1.1 Фінансове забезпечення ДіР	6
1.2 Результати ДіР.....	9
2 СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ НАУКИ І ТЕХНІКИ	13
2.1 Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави	13
2.2 Інформаційні та комунікаційні технології	17
2.3 Енергетика та енергоефективність	21
2.4. Раціональне природокористування	26
2.5 Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань.....	31
2.6 Нові речовини і матеріали.....	36
ВИСНОВКИ	41
ДОДАТКИ	45
Додаток А Видатки загального фонду державного бюджету на ДіР за пріоритетними напрямками у розрізі головних розпорядників.....	45
Додаток Б Створення і впровадження НТП за видами продукції та пріоритетними напрямками у розрізі головних розпорядників.....	47

ВСТУП

Питання перетворення вітчизняного наукового потенціалу у джерело економічного зростання та забезпечення національної безпеки держави на засадах технологічної модернізації економіки особливо актуальним постає в умовах викликів, які ставить перед нами сьогодення. Успішне вирішення цих проблем значною мірою залежить від правильно обраних пріоритетних напрямів науково-технологічного розвитку.

Законом України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки" визначено правові та організаційні засади цілісної системи формування та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, а також перелік пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки на період до 2022 р. (із змінами, внесеними згідно із законами № 1162-IX від 29.01.2021, № 2031-IX від 01.02.2022):

1) фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави;

2) інформаційні та комунікаційні технології;

3) енергетика та енергоефективність;

4) раціональне природокористування;

5) науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань;

6) нові речовини і матеріали.

Постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942 затверджено перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2022 р. (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 556 від 23.08.2016, № 380 від 21.04.2021 та № 782 від 12.07.2022).

Здійснення моніторингу реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки передбачено статтею 6 зазначеного вище Закону, узагальнена інформація про результати якого щорічно подається Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України.

Завдання щодо забезпечення проведення такого системного моніторингу в цілому по Україні, а також формування та подання відповідної Аналітичної довідки із зазначеного питання Кабінетові Міністрів України покладено на Міністерство освіти і науки згідно з пунктом 4 постанови Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942.

Моніторинг здійснювався на підставі відомостей головних розпорядників бюджетних коштів, що надавалися Міністерству освіти і науки у строки та за формами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від

11.01.2012 № 10, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 січня 2012 р. за № 146/20459 (із наступними змінами).

В Аналітичній довідці наведено інформацію про фінансове забезпечення відкритих (несекретних) наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок (далі – ДіР), виконуваних у 2021 р. за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки (з деталізацією за пріоритетними тематичними напрямками наукових досліджень і науково-технічних розробок) за рахунок коштів загального фонду державного бюджету (далі – загальний фонд), та отримані результати.

Показники щодо результативності наукової та науково-технічної діяльності за 2021 рік не враховують дані по низці наукових установ та вищих навчальних закладів, що розташовані на території проведення активних бойових дій в Україні.

1 ПОКАЗНИКИ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ДІР ЗА ПРІОРИТЕТНИМИ НАПРЯМАМИ РОЗВИТКУ НАУКИ І ТЕХНІКИ ТА ОТРИМАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

1.1 Фінансове забезпечення ДіР

Обсяг видатків загального фонду на виконання ДіР у 2021 р. становив 7832,94 млн грн, з них на ДіР за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки (далі – пріоритетні напрями) – 7331,83 млн грн або 93,6 %¹.

У розрізі напрямів бюджетного фінансування найбільші частки видатків у загальному обсязі фінансування ДіР за пріоритетними напрямками у звітному році було спрямовано на фундаментальні наукові дослідження (далі – фундаментальні НД) – 62,6 % та на прикладні ДіР – 36,1 %; значно менші – на науково-технічні (експериментальні) розробки за державним замовленням (далі – розробки за державним замовленням), державні цільові наукові і науково-технічні програми (далі – ДЦНТП) – по 0,5 % відповідно та на проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва – 0,3 % (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Фінансування ДіР за пріоритетними напрямками у розрізі напрямів бюджетного фінансування

Напрямок бюджетного фінансування	Обсяг фінансування ДіР, усього, млн грн	У т.ч. за пріоритетними напрямками		
		Обсяг фінансування, млн грн	% від обсягу фінансування ДіР за пріоритетними напрямками	% від обсягу фінансування напрямку
Фундаментальні НД	4591,15	4591,15*	62,6	100,0
Прикладні ДіР	3150,69	2649,58**	36,1	84,1
ДЦНТП	36,34	36,34	0,5	100,0
Розробки за державним замовленням	36,41	36,41	0,5	100,0
Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва	18,35	18,35	0,3	100,0
Загальний обсяг фінансування ДіР	7832,94	7331,83	100,0	93,6

* у тому числі 212,65 млн грн (4,6 %) витрачено на проекти за грантовим фінансуванням НФДУ

** у тому числі 416,30 млн грн (15,7 %) витрачено на проекти за грантовим фінансуванням НФДУ

¹ 6,4 % витрат на ДіР спрямовано на забезпечення розвитку відповідної сфери суспільного виробництва та реалізацію пріоритетних напрямів діяльності головного розпорядника і не відносяться до пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки (Додаток 8 до [Порядку надання відомостей про основні результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та у сфері трансферу технологій](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 11 січня 2012 року № 10, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 січня 2012 року за № 146/20459)

Законом України "Про Державний бюджет України на 2021 рік" передбачалися кошти на проведення ДіР 22-х головних розпорядників бюджетних коштів (далі – головні розпорядники), 16 з яких спрямовували кошти на виконання ДіР за пріоритетними напрямками.

Найбільші частки обсягу видатків загального фонду на вказані цілі у 2021 р. належали НАН (59,2 %) та МОН (20,7 %) (рис. 1.1, додаток А).

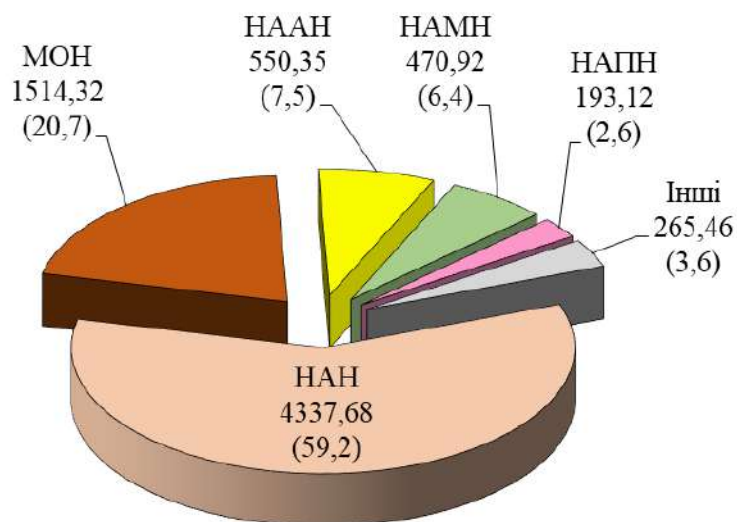

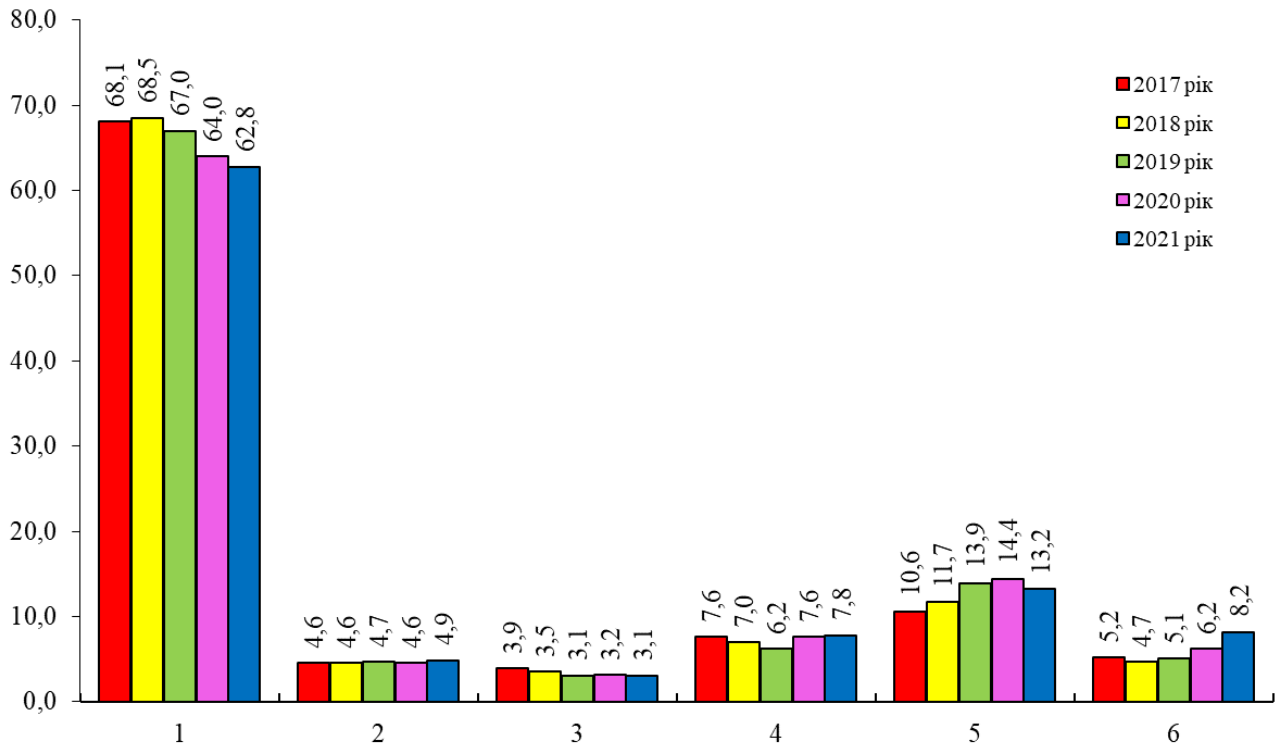
Рис. 1.1 Фінансування ДіР за пріоритетними напрямками у розрізі головних розпорядників, млн грн (%)

Аналіз динаміки обсягів видатків загального фонду на ДіР за пріоритетними напрямками свідчить, що тенденція розподілу коштів протягом 2017 – 2021 рр. залишається такою ж, як і у минулі періоди:

близько двох третин видатків призначено для виконання наукових (науково-технічних) робіт (далі – НТР) за пріоритетним напрямом "Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави" (далі – "Фундаментальні наукові дослідження");

на рівні 8-13 % профінансовано виконання НТР за пріоритетними напрямками "Раціональне природокористування", "Нові речовини і матеріали" та "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань", на рівні близько 5 % – виконання робіт за пріоритетним напрямом "Інформаційні та комунікаційні технології";

найменшу частку видатків (менше 4 %) спрямовано для виконання НТР за пріоритетним напрямом "Енергетика та енергоефективність" (рис. 1.2).

- 1 Фундаментальні наукові дослідження
 2 Інформаційні та комунікаційні технології
 3 Енергетика та енергоефективність
 4 Рациональне природокористування
 5 Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань
 6 Нові речовини і матеріали

Рис. 1.2 Розподіл обсягу видатків загального фонду на ДіР за пріоритетними напрямками, %

У розрізі напрямів бюджетного фінансування та пріоритетних напрямів у 2021 р. найбільші обсяги видатків загального фонду були спрямовані на виконання:

фундаментальних НД – за пріоритетним напрямом "Фундаментальні наукові дослідження" (100 %);

прикладних ДіР – за такими пріоритетними напрямками, як: "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань" (35,8 %), "Нові речовини і матеріали" (22,0 %) та "Рациональне природокористування" (21 %);

ДЦНТП – за пріоритетними напрямками "Фундаментальні наукові дослідження" (40,9 %) та "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань" (36,3 %);

розробок за державним замовленням – за пріоритетними напрямками "Інформаційні та комунікаційні технології" (39,1 %) та "Нові речовини і матеріали" (28,7 %);

проектів у межах міжнародного науково-технічного співробітництва – за пріоритетними напрямками "Нові речовини і матеріали" (35,1 %) та "Інформаційні та комунікаційні технології" (23,5 %) (табл. 1.2).

**Фінансування ДіР за напрямками бюджетного фінансування
та пріоритетними напрямками, млн грн**

Пріоритетний напрям	Обсяг фінансування ДіР за пріоритетними напрямками, усього	У т. ч. за напрямками бюджетного фінансування				
		Фундаментальні НД	Прикладні ДіР	ДЦНТП	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
Фундаментальні наукові дослідження	4606,01	4591,15	-	14,86	-	-
Інформаційні та комунікаційні технології	358,36	-	337,44	2,39	14,22	4,31
Енергетика та енергоефективність	226,60	-	222,85	-	2,08	1,67
Раціональне природокористування	570,14	-	555,52	5,89	6,32	2,41
Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань	969,83	-	949,76	13,20	3,35	3,52
Нові речовини і матеріали	600,89	-	584,01	-	10,44	6,44
Усього	7331,83	4591,15	2649,58	36,34	36,41	18,35

1.2 Результати ДіР

За пріоритетними напрямками у 2021 р. виконувалося 5807 НТР (89,4 % від загальної кількості НТР, що виконувалися у звітному році за рахунок загального фонду), які за напрямками бюджетного фінансування розподілено таким чином:

– фундаментальні НД – 51,4 % робіт у загальній кількості ДіР за пріоритетними напрямками (виконувалися за рахунок коштів 9 головних розпорядників), з них 1,4 % – за рахунок грантового фінансування НФДУ;

– прикладні ДіР – 45,2 % (13), з них 2,2 % – за рахунок грантового фінансування НФДУ;

– ДЦНТП – 1,1 % (2);

– розробки за державним замовленням – 0,5 % (1);

– проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва – 1,8 % (1).

Розподіл кількості НТР за пріоритетними напрямками у розрізі напрямів бюджетного фінансування наведено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Кількість НТР за пріоритетними напрямками у розрізі напрямів бюджетного фінансування

Пріоритетний напрям *	Фундаментальні НД		Прикладні ДіР		ДЦНТП		Розробки за державним замовленням		Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва		Разом за пріоритетними напрямом	
	Кількість НТР	% від усього	Кількість НТР	% від усього	Кількість НТР	% від усього	Кількість НТР	% від усього	Кількість НТР	% від усього	Кількість НТР	% від усього
1	2985	100,0	-	-	31	50,8	-	-	-	-	3016	51,9
2	-	-	279	10,6	3	4,9	6	22,2	22	21,2	310	5,3
3	-	-	263	10,0	-	-	3	11,1	10	9,6	276	4,8
4	-	-	894	34,0	14	23,0	7	26,0	15	14,4	930	16,0
5	-	-	773	29,4	13	21,3	3	11,1	22	21,2	811	14,0
6	-	-	421	16,0	-	-	8	29,6	35	33,6	464	8,0
Усього	2985	100,0	2630	100,0	61	100,0	27	100,0	104	100,0	5807	100,0

*1 Фундаментальні наукові дослідження

2 Інформаційні та комунікаційні технології

3 Енергетика та енергоефективність

4 Рациональне природокористування

5 Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

6 Нові речовини і матеріали

Частка наукової (науково-технічної) продукції (далі – НТП), створеної за пріоритетними напрямками у 2021 р. (12389 од.), становить 89,2 % від загальної кількості створеної НТП, з неї 50,2 % (6222 од.) впроваджено (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Створення і впровадження НТП

Вид НТП	Загальна кількість створеної НТП, од.	У т.ч. за пріоритетними напрямками		
		Кількість НТП, створеної за пріоритетними напрямками, од.	Частка НТП, створеної за пріоритетними напрямками, %	З неї впроваджено, %
Види виробів	638	556	87,1	30,4
у т.ч. техніки	373	313	83,9	33,2
Технології	509	508	99,8	53,9
Матеріали	511	508	99,4	21,7
Сорти рослин та породи тварин	109	109	100,0	25,7
Методи, теорії	2441	2395	98,1	46,5
Інше	9677	8313	85,9	54,5
Усього	13885	12389	89,2	50,2

Найбільша частка створеної НТП за пріоритетними напрямками (54,5 %) припадає на пріоритетний напрям "Фундаментальні наукові дослідження", рівень впровадження якої становить 45,0 %. Найвищий рівень впровадження (81,8 %) має НТП, яку створено за пріоритетним напрямом "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань" (рис. 1.3).

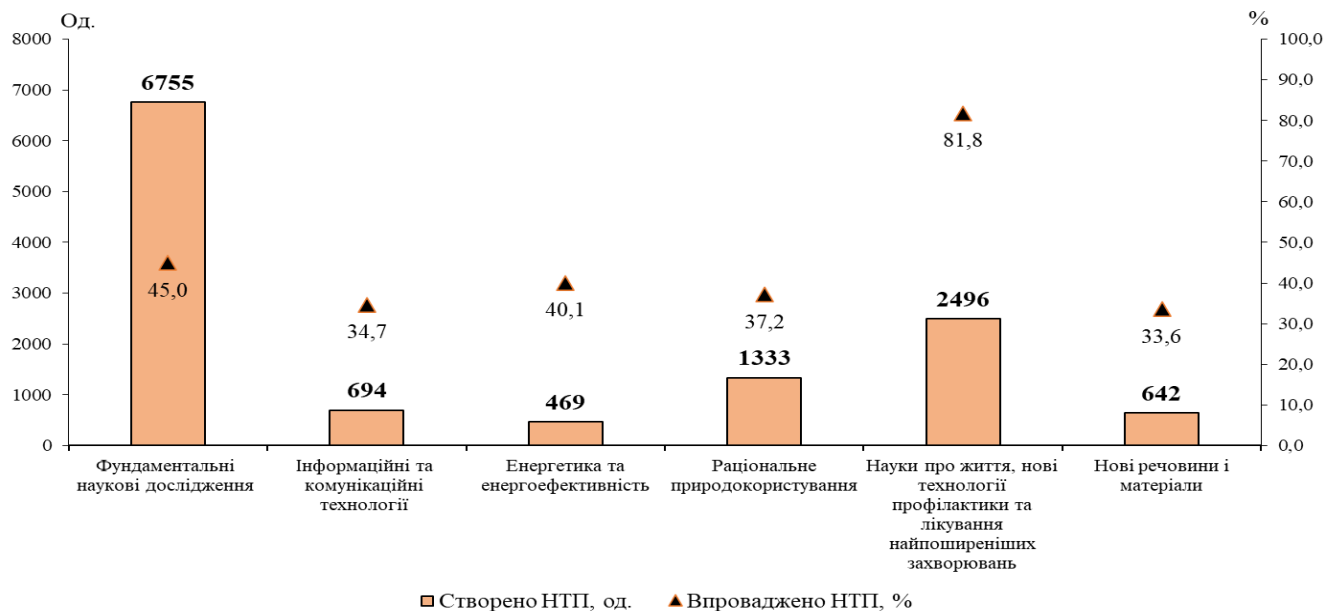

Рис.1.3 Розподіл створеної за пріоритетними напрямками та впровадженої НТП

Найбільші частки від загальної кількості створеної НТП за пріоритетними напрямками належать НАН – 42,8 % (із 5304 одиниць створеної НТП впроваджено 36,1 %), МОН – 18,8 % (2335 од. та 45,3 % відповідно), НААН – 16,1 % (1989 од. та 34,3 % відповідно) (додаток Б).

За видами НТП значна частка припадає на такі види продукції, як "Інше" та "Методи, теорії" – 67,1 % та 19,3 % відповідно від загальної кількості створеної НТП за пріоритетними напрямками (рис. 1.4, табл. 1.5).

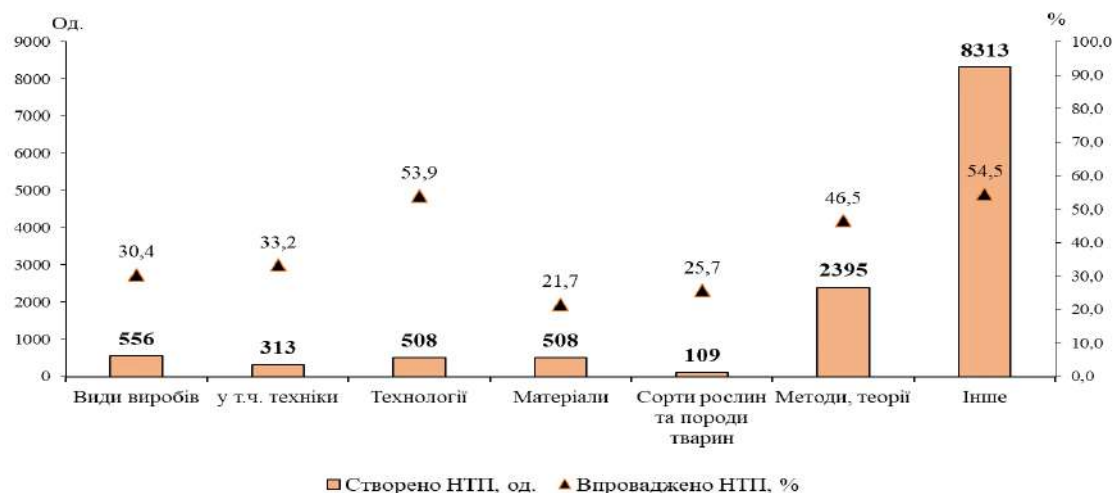

Рис. 1.4 Розподіл за видами створеної за пріоритетними напрямками та впровадженої НТП

Створення і впровадження НТП за пріоритетними напрямками

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка ** створеної НТП							Кількість / частка *** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.	266	119	144	296	106	1233	4710	58	28	54	29	27	379	2493
	%	47,8	38,0	28,3	58,3	97,2	51,5	56,7	21,8	23,5	37,5	9,8	25,5	30,7	52,9
2	Од.	80	45	56	–	–	164	394	36	17	28	–	–	46	131
	%	14,4	14,4	11,1	–	–	6,8	4,7	45,0	37,8	50,0	–	–	28,0	33,2
3	Од.	52	36	32	10	–	96	279	27	22	25	4	–	47	85
	%	9,4	11,5	6,3	2,0	–	4,0	3,4	51,9	61,1	78,1	40,0	–	49,0	30,5
4	Од.	43	39	116	9	3	157	1005	11	9	55	2	1	97	330
	%	7,7	12,4	22,8	1,8	2,8	6,6	12,0	25,6	23,1	47,4	22,2	33,3	61,8	32,8
5	Од.	41	29	109	26	–	626	1694	7	4	92	14	–	477	1451
	%	7,4	9,3	21,5	5,0	–	26,1	20,4	17,1	13,8	84,4	53,8	–	76,2	85,7
6	Од.	74	45	51	167	–	119	231	30	24	20	61	–	68	37
	%	13,3	14,4	10,0	32,9	–	5,0	2,8	40,5	53,3	39,2	36,5	–	57,1	16,0
Усього	Од.	556	313	508	508	109	2395	8313	169	104	274	110	28	1114	4527
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	30,4	33,2	53,9	21,7	25,7	46,5	54,5

* 1 Фундаментальні наукові дослідження

2 Інформаційні та комунікаційні технології

3 Енергетика та енергоефективність

4 Рациональне природокористування

5 Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

6 Нові речовини і матеріали

** Частка створеної за пріоритетним напрямом НТП від загальної кількості НТП даного виду, створеної за усіма пріоритетними напрямками

*** Частка впровадженої НТП від кількості створеної НТП даного виду за пріоритетним напрямом

2 СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ НАУКИ І ТЕХНІКИ

2.1 Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Обсяг видатків загального фонду на ДіР за вказаним пріоритетним напрямом у 2021 р. становив 4606,01 млн грн (62,8 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетними напрямками). З 9 головних розпорядників, які спрямовували кошти на проведення наукових досліджень за цим пріоритетним напрямом, 93,8 % обсягу видатків загального фонду припадає на НАН, МОН та НААН (рис. 2.1).

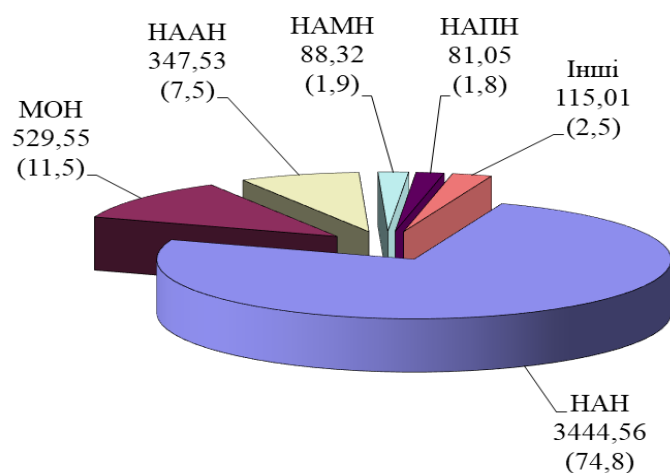

Рис. 2.1 Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Фундаментальні наукові дослідження" у розрізі головних розпорядників, млн грн (%)

За цим пріоритетним напрямом виконано 3016 НТР, що становить 51,9 % від загальної кількості НТР за пріоритетними напрямками, з них найбільшу частку становить НТП НАН (61,0 %), (рис. 2.2).

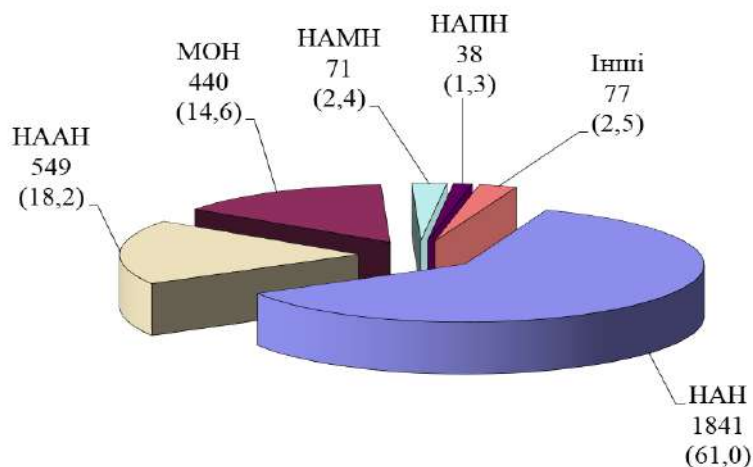

Рис. 2.2 Розподіл кількості НТР за головними розпорядниками, од. (%)

Кошти спрямовувалися за напрямом бюджетного фінансування "Фундаментальні НД" та "ДЦНТП" (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Фундаментальні наукові дослідження" у розрізі головних розпорядників та напрямів бюджетного фінансування, млн грн

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування	
	Фундаментальні НД	ДЦНТП
НАН	3444,56	-
МОН	514,69*	14,86
НААН	347,53	-
НАМН	88,32	-
НАПН	81,05	-
НАПрН	75,61	-
НАМ	22,11	-
МОЗ	13,88	-
Міндовкілля	3,40	-
Усього	4591,15	14,86
% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	99,7	0,3

* у тому числі 212,65 млн грн (41,3 %) витрачено на проекти за грантовим фінансуванням НФДУ

Переважну кількість НТР (99,0 %) виконано за напрямом бюджетного фінансування "Фундаментальні НД", з них 61,7 % – за кошти НАН (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Кількість НТР за головними розпорядниками та напрямом бюджетного фінансування, од.

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування	
	Фундаментальні НД	ДЦНТП
НАН	1841	-
НААН	549	-
МОН	409*	31
НАМН	71	-
НАПН	38	-
НАПрН	34	-
МОЗ	21	-
НАМ	20	-
Міндовкілля	2	-
Усього	2985	31
% від загальної кількості НТР за пріоритетним напрямом	99,0	1,0

* у тому числі 84 НТР (20,5 %) виконано за рахунок грантового фінансування НФДУ

За даним пріоритетним напрямом створено 6755 од. НТП, що становить 54,5 % від загальної кількості створеної НТП за пріоритетними напрямами, з них 45,0 % впроваджено у звітному році. Найбільші частки від загальної кількості створеної НТП за пріоритетним напрямом припадають на такі види продукції, як "Інше" – 69,7 %, (з них впроваджено 52,9 %) та "Методи, теорії" – 18,3 % (30,7 %) (рис. 2.3).

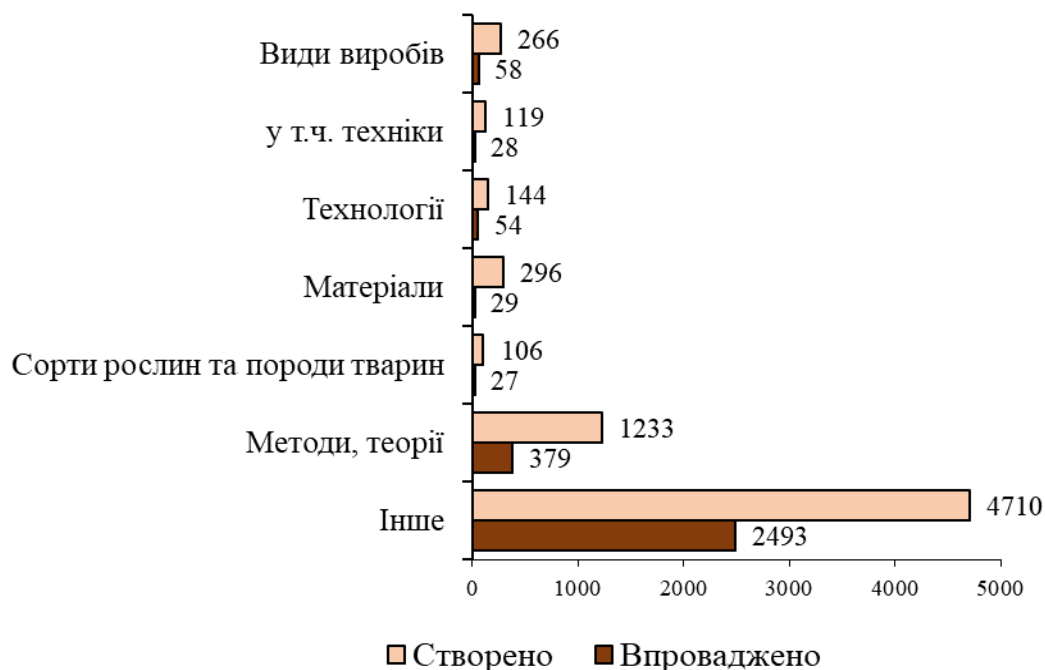

Рис. 2.3 Створення і впровадження НТП за видами продукції, од.

Найбільшу частку із загальної кількості такого виду НТП, як "Методи, теорії" створено за рахунок коштів НАН – 51,0 % (з них впроваджено 14,6 %) та МОН – 38,8 % (44,9 %); "Технології" – МОН – 42,4 % (впроваджено 14,8 %) та НАН – 41,7 % (36,7 %) (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Кількість створеної і впровадженої НТП за головними розпорядниками та видами продукції, од.

Найменування головного розпорядника	Створено НТП							Впроваджено НТП						
	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніка	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
НАН	264	117	60	190	18	629	2529	57	27	22	19	12	92	987
НААН	-	-	-	-	87	52	1008	-	-	-	-	14	20	380
НАПН	-	-	-	-	-	-	958	-	-	-	-	-	-	953
МОН	2	2	61	106	1	479	214	1	1	9	10	1	215	173

Найменування головного розпорядника	Створено НТП							Впроваджено НТП						
	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніка	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
НАМН	-	-	23	-	-	52	-	-	-	23	-	-	52	-
МОЗ	-	-	-	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Міндовкілля	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Усього	266	119	144	296	106	1233	4710	58	28	54	29	27	379	2493

Наукові дослідження за пріоритетним напрямом "Фундаментальні наукові дослідження" у 2021 р. фінансувалися за всіма затвердженими пріоритетними тематичними напрямами наукових досліджень і науково-технічних розробок (далі – пріоритетні тематичні напрями) (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Фінансування та результати ДіР за пріоритетним напрямом "Фундаментальні наукові дослідження" у розрізі пріоритетних тематичних напрямів

Пріоритетний тематичний напрям*	Обсяг видатків загального фонду, млн грн	% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	Кількість створеної НТП за видами продукції, од.						
			види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	1774,06	38,5	143	73	46	34	-	573	964
2	701,01	15,2	37	22	45	137	-	96	185
3	325,60	7,1	59	11	9	107	-	126	194
4	1098,23	23,8	19	9	32	8	106	267	1403
5	686,88	15,0	7	3	10	10	-	168	1954
6	20,23	0,4	1	1	2	-	-	3	10
Усього	4606,01	100,00	266	119	144	296	106	1233	4710

- * 1 Найважливіші фундаментальні проблеми фізико-математичних і технічних наук
2 Фундаментальні проблеми сучасного матеріалознавства
3 Найважливіші фундаментальні проблеми хімії та розвитку хімічних технологій
4 Фундаментальні проблеми наук про життя та розвиток біотехнологій
5 Фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук
6 Найважливіші фундаментальні проблеми розвитку ракетно-космічних технологій

Найбільші обсяги видатків загального фонду та кількість отриманих результатів у 2021 р. мали місце за такими пріоритетними тематичними напрямами:

"Найважливіші фундаментальні проблеми фізико-математичних і технічних наук", за яким частка видатків загального фонду від загального обсягу фінансування

ДіР за даним пріоритетним напрямом становила 38,5 %; частка створеної НТП виду "Види виробів" від загальної кількості даного виду НТП за пріоритетним напрямом – 53,8 %, "Методи, теорії" – 46,5 %, "Технології" – 31,9 %, "Матеріали" – 11,5 %;

"Фундаментальні проблеми наук про життя та розвиток біотехнологій", за яким частка видатків склала 23,8 %; частка створеної НТП виду "Сорти рослин та породи тварин" – 100 %, "Технології" – 22,2 %, "Методи, теорії" – 21,7 %.

Певну кількість окремих видів НТП створено також за пріоритетними тематичними напрямами, на які були спрямовані менші обсяги фінансування, наприклад:

"Фундаментальні проблеми сучасного матеріалознавства" – частка видатків становила 15,2 %, частка створеної НТП виду "Матеріали" – 46,3 %, "Технології" – 31,3 %, "Види виробів" – 13,9 %;

"Фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук" – частка видатків становила 15,0 %, частка створеної НТП виду "Методи, теорії" – 13,6 %, "Технології" – 6,9 %, "Види виробів" – 2,6 %

Найменшу частку фінансування (0,4 %) витрачено на наукові дослідження за тематичним пріоритетним напрямом "Найважливіші фундаментальні проблеми розвитку ракетно-космічних технологій", частка створеної НТП виду "Технології" – 1,4 %, "Види виробів" – 0,4 %, "Методи, теорії" – 0,2 % від загальної кількості даних видів НТП за пріоритетним напрямом.

2.2 Інформаційні та комунікаційні технології

Обсяг видатків загального фонду на ДіР за вказаним пріоритетним напрямом у 2021 р. становив 358,36 млн грн (4,9 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетними напрямами).

Із трьох головних розпорядників, які спрямовували кошти на проведення ДіР за цим пріоритетним напрямом, 99,9 % обсягу видатків загального фонду припадає на двох головних розпорядників – НАН та МОН (рис. 2.4).

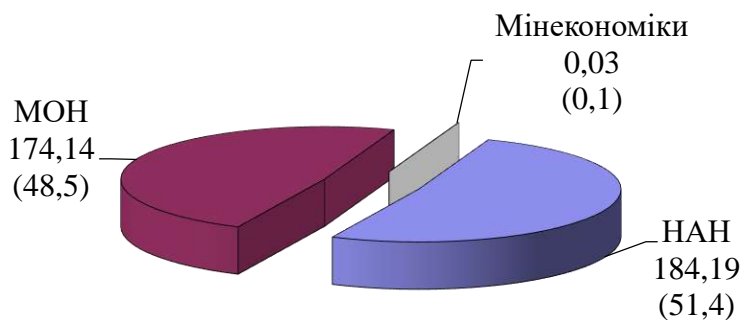

Рис. 2.4 Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Інформаційні та комунікаційні технології" у розрізі головних розпорядників, млн грн (%)

Переважна більшість (96,4 %) загального обсягу фінансування за вказаним пріоритетним напрямом спрямовано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР" (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Інформаційні та комунікаційні технології" у розрізі головних розпорядників та напрямів бюджетного фінансування, млн грн

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування			
	Прикладні ДіР	ДЦНТП	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
НАН	184,19	-	-	-
МОН	153,22*	2,39	14,22	4,31
Мінекономіки	0,03	-	-	-
Усього	337,44	2,39	14,22	4,31
% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	94,1	0,7	4,0	1,2

* у тому числі 42,45 млн грн (27,7 %) витрачено на проекти за грантовим фінансуванням НФДУ

За даним пріоритетним напрямом виконано 310 НТР, що становить 5,3 % від загальної кількості НТР за пріоритетними напрямками, з них найбільші частки припадають на МОН (53,2 %) та НАН (46,5 %) (рис. 2.5).

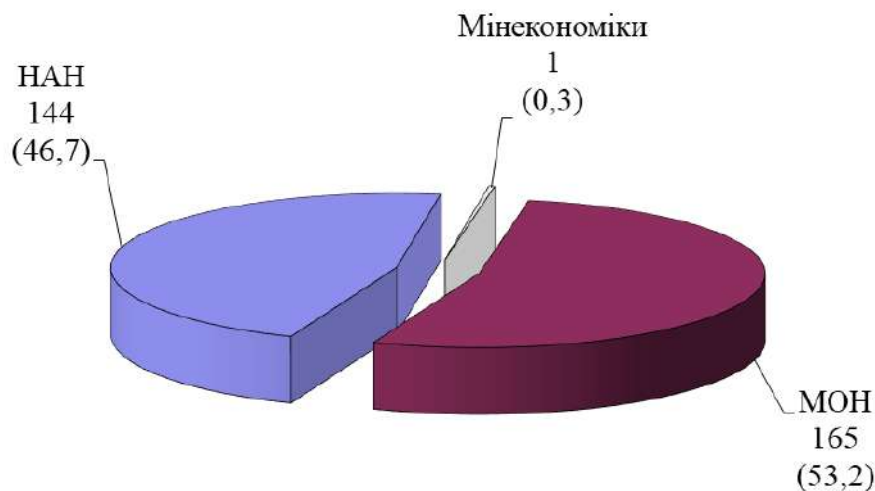

Рис. 2.5 Розподіл кількості НТР за головними розпорядниками, од. (%)

Найбільшу частку НТР виконано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР", з них 51,6 % – за рахунок коштів НАН, 48,0 % – МОН (табл. 2.6).

Таблиця 2.6
Кількість НТР за головними розпорядниками та напрямами бюджетного фінансування, од.

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування			
	Прикладні ДіР	ДЦНТП	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
НАН	144	-	-	-
МОН	134*	3	6	22
Мінекономіки	1	-	-	-
Усього	279	3	6	22
% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	90,0	1,0	1,9	7,1

* у тому числі 16 НТР (11,9 %) виконано за рахунок грантового фінансування НФДУ

У 2021 р. за даним пріоритетним напрямом створено 694 одиниці НТП, що становить 5,6 % від загальної кількості створеної продукції за пріоритетними напрямами, з них 34,7 % впроваджено у звітному році. Найбільші частки від загальної кількості створеної НТП за пріоритетним напрямом припадає на такі види продукції, як "Інше" (56,8 %), "Методи, теорії" (23,6 %) та "Види виробів" (11,5 %) (рис. 2.6).

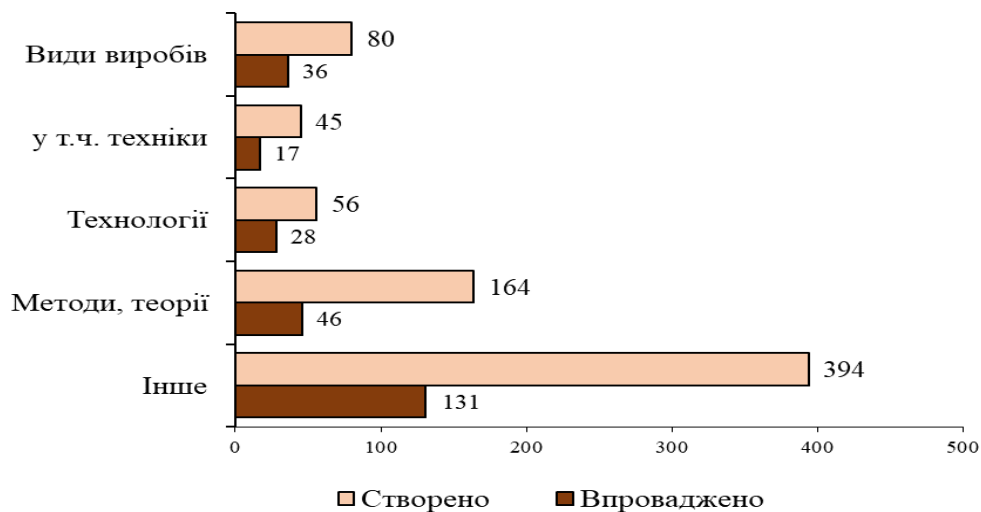

Рис. 2.6 Створення і впровадження НТП за видами продукції, од.

Найбільші частки від загальної кількості створеної НТП за даним пріоритетним напрямом належать МОН – близько 64,4 % (з яких впроваджено 25,3 %) та НАН – 35,4 % (51,6 %) (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Кількість створеної та впровадженої НТП
за головними розпорядниками та видами продукції, од.**

Найменування головного розпорядника	Створено НТП					Впроваджено НТП				
	види виробів	у т.ч. техніка	технології	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніка	технології	методи, теорії	інше
НАН	56	22	14	35	141	28	9	3	5	91
МОН	24	23	42	129	252	8	8	25	41	39
Мінекономіки	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Усього	80	45	56	164	394	36	17	28	46	131

ДіР за пріоритетним напрямом "Інформаційні та комунікаційні технології" у 2021 р. фінансувалися за всіма сімома затвердженими пріоритетними тематичними напрямками (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

**Фінансування та результати ДіР за пріоритетним напрямом "Інформаційні та
комунікаційні технології" у розрізі пріоритетних тематичних напрямів**

Пріоритетний тематичний напрямок*	Обсяг видатків загального фонду, млн грн	% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	Кількість створеної НТП за видами, од.				
			види виробів	у т.ч. техніки	технології	методи, теорії	інше
1	88,20	24,6	40	29	19	60	161
2	157,85	44,0	20	5	25	42	167
3	7,72	2,2	6	3	1	4	7
4	14,42	4,0	3	2	1	10	13
5	65,64	18,3	10	6	9	32	24
6	13,51	3,8	-	-	-	6	3
7	11,04	3,1	1	-	1	10	19
Разом за пріоритетом	358,38	100,0	80	45	56	164	394

- * 1 Нові апаратні рішення для перспективних засобів обчислювальної техніки, інформаційних та комунікаційних технологій
- 2 Інтелектуальні інформаційні та інформаційно-аналітичні технології. Інтегровані системи баз даних та знань. Національні інформаційні ресурси
- 3 Суперкомп'ютерні програмно-технічні засоби, телекомунікаційні мережі та системи. Грід- та клауд-технології
- 4 Технології та засоби розробки програмних продуктів і систем
- 5 Технології та засоби математичного моделювання, оптимізації та системного аналізу розв'язання надскладних завдань державного значення
- 6 Технології та інструментальні засоби електронного урядування. Інформаційно-аналітичні системи, системи підтримки прийняття рішень. Ситуаційні центри
- 7 Технології та засоби захисту інформації

Найбільший обсяг видатків загального фонду та значна кількість отриманих результатів мали місце за пріоритетним тематичним напрямом "Інтелектуальні інформаційні та інформаційно-аналітичні технології. Інтегровані системи баз даних та знань. Національні інформаційні ресурси". Частка видатків загального фонду за цим пріоритетним тематичним напрямом становила 44,0 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом. Частка створеної НТП виду "Технології" від загальної кількості даного виду НТП за пріоритетним напрямом становила 44,6 %, "Методи, теорії" – 25,6 %, "Види виробів" – 25,0 %.

Друге місце за обсягом фінансування (24,6 %) належить пріоритетному тематичному напрямку "Нові апаратні рішення для перспективних засобів обчислювальної техніки, інформаційних та комунікаційних технологій", реалізація якого мала результати за такими видами НТП: частка створеної НТП виду "Види виробів" становила 50,0 %, "Методи, теорії" – 36,6 % та "Технології" – 33,9 %.

Певну кількість окремих видів НТП створено також за пріоритетними тематичними напрямами, на які були спрямовані значно менші обсяги фінансування:

"Технології та засоби розробки програмних продуктів і систем" – частка видатків становила 4,0 %; частка створеної НТП виду "Методи, теорії" – 6,1 %, "Види виробів" – 3,8 %, "Технології" – 1,8 %;

"Суперкомп'ютерні програмно-технічні засоби, телекомунікаційні мережі та системи. Грід- та клауд-технології" – частка видатків становила 2,2 % – найменший обсяг фінансування; частка створеної НТП виду "Види виробів" – 7,5 %, "Методи, теорії" – 2,4 %, "Технології" – 1,8 %

2.3 Енергетика та енергоефективність

Обсяг видатків загального фонду на ДіР за вказаним пріоритетним напрямом у 2021 р. становив 226,60 млн грн (3,1 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетними напрямами).

Із чотирьох головних розпорядників, які спрямовували кошти на проведення ДіР за цим пріоритетним напрямом, 99,6 % загального обсягу видатків загального фонду мали НАН та МОН (рис. 2.7).

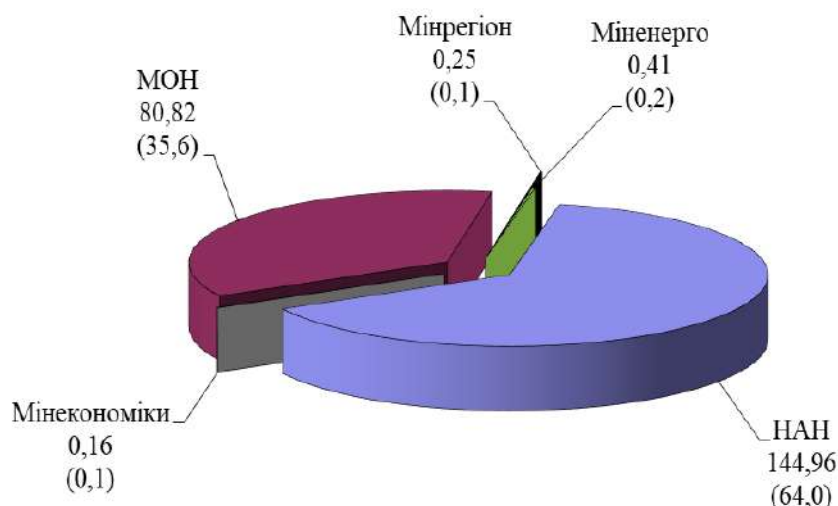

Рис. 2.7 Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Енергетика та енергоефективність" у розрізі головних розпорядників, млн грн (%)

Найбільший обсяг коштів (98,4 %) спрямовано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР", з них 65,0 % припадає на НАН та 34,6 % – МОН (табл. 2.9).

Таблиця 2.9
Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Енергетика та енергоефективність" у розрізі головних розпорядників та напрямів бюджетного фінансування, млн грн

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування		
	Прикладні ДіР	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
НАН	144,96	-	-
МОН	77,08*	2,08	1,67
Міненерго	0,41	-	-
Мінрегіон	0,24	-	-
Мінекономіки	0,16	-	-
Усього	222,85	2,08	1,67
% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	98,4	0,9	0,7

* у тому числі 9,93 млн грн (12,9 %) витрачено на проекти за грантовим фінансуванням НФДУ

За цим пріоритетним напрямом у звітному році виконано 276 НТР, що становить 4,8 % від загальної кількості НТР за пріоритетними напрямками, з них найбільша частка припадає на НАН (59,0 %) (рис. 2.8).

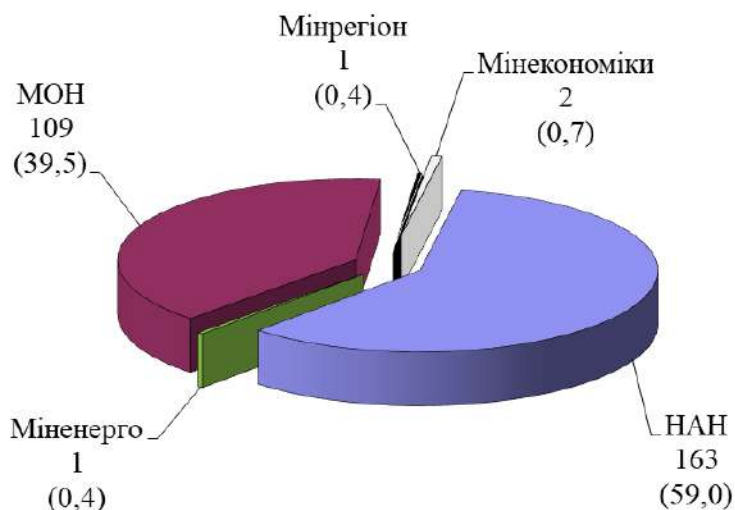

Рис. 2.8 Розподіл кількості НТР за головними розпорядниками, од. (%)

Найбільшу частку НТР (95,3 %) виконано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР", з них 62,0 % – за рахунок коштів НАН та 36,5 % – МОН (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Кількість НТР за головними розпорядниками та напрямом бюджетного фінансування, од.

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування		
	Прикладні ДіР	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
НАН	163	-	-
МОН	96*	3	10
Мінекономіки	2	-	-
Міненерго	1	-	-
Мінрегіон	1	-	-
Усього	263	3	10
% від загальної кількості НТР за пріоритетним напрямом	95,3	1,1	3,6

* у тому числі 6 НТР (6,3 %) виконано за рахунок грантового фінансування НФДУ

У 2021 р. за даним пріоритетним напрямом створено 469 одиниць НТП, що становить 3,8 % від загальної кількості створеної продукції за пріоритетними напрямом, з них 40,1 % впроваджено у звітному році. Найбільші частки від загальної кількості створеної НТП за пріоритетним напрямом припадає на такі види продукції, як "Інше" (59,5 %), "Методи, теорії" (20,5 %) та "Види виробів" (11,1 %) (рис. 2.9).

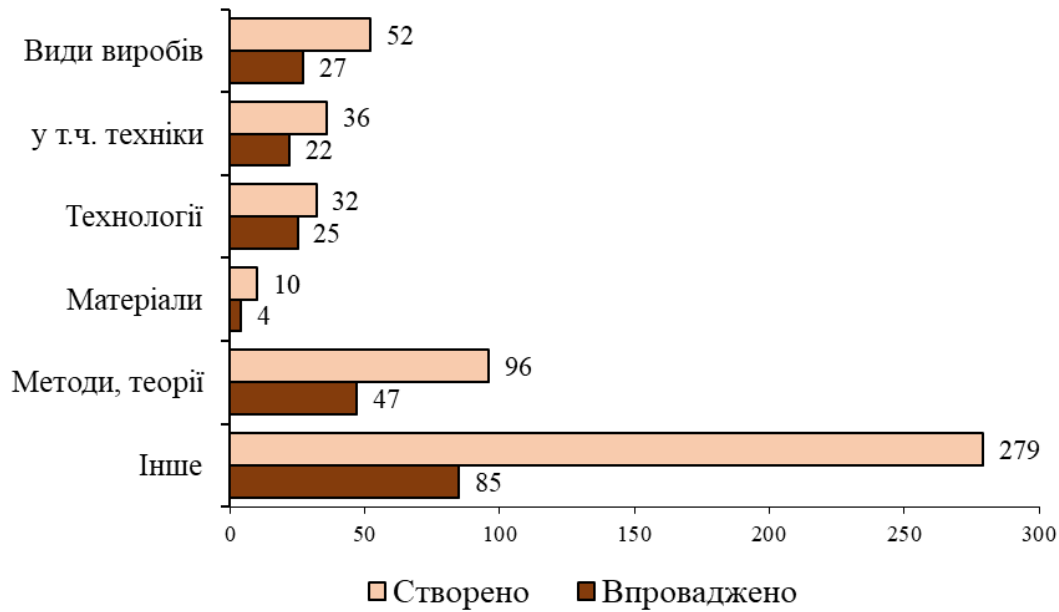

Рис. 2.9 Створення і впровадження НТП за видами продукції, од.

68,9 % НТП за даним пріоритетним напрямом створено за кошти НАН, з них впроваджено 28,5 % та МОН (30,3 %, з них впроваджено 65,5 %) (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Кількість створеної та впровадженої НТП за головними розпорядниками та видами продукції, од.

Найменування головного розпорядника	Створено НТП						Впроваджено НТП					
	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніка	технології	матеріали	методи, теорії	інше
НАН	37	22	8	6	23	249	20	15	3	2	5	62
МОН	15	14	24	4	73	26	7	7	22	2	42	20
Мінекономіки	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Міненерго	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Мінрегіон	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Усього	52	36	32	10	96	279	27	22	25	4	47	85

ДіР за пріоритетним напрямом "Енергетика та енергоефективність" у 2021 р. фінансувалися за всіма вісьмома затвердженими пріоритетними тематичними напрямками (табл. 2.12).

**Фінансування та результати ДіР за пріоритетним напрямом
"Енергетика та енергоефективність" у розрізі пріоритетних тематичних напрямів**

Пріоритетний тематичний напрям*	Обсяг видатків загального фонду, млн грн	% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	Кількість створеної НТП за видами					
			види виробів	у т. ч. техніки	технології	матеріали	методи, теорії	інше
1	15,62	6,9	5	5	1	-	8	23
2	55,26	24,4	28	19	7	3	26	101
3	68,28	30,1	7	4	4	2	6	50
4	24,20	10,7	3	2	3	-	8	23
5	26,70	11,8	6	3	16	4	20	41
6	1,31	0,6	-	-	-	-	2	-
7	14,46	6,3	2	2	-	1	9	27
8	20,77	9,2	1	1	1	-	17	14
Разом за пріоритетом	226,60	100,0	52	36	32	10	96	279

- * 1 Технології ефективного енергозабезпечення будівель і споруд
 2 Технології електроенергетики та теплоенергетики
 3 Технології атомної енергетики та методи оцінки її безпеки
 4 Технології енергетичного машинобудування
 5 Технології розроблення та використання нових видів палива, відновлюваних і альтернативних джерел енергії та видів палива. Технології використання скидних енергоресурсів. Теплонасосні технології
 6 Нанотехнології створення нового покоління мастильних матеріалів для промисловості. Технології та засоби експертно-аналітичного контролю якості моторних палив (автомобільних бензинів та дизельного палива згідно з вимогами "Євро-4", "Євро-5"; скрапленого нафтового газу і біопалива)
 7 Способи застосування сучасного енергоменеджменту. Технології забезпечення енергобезпеки
 8 Енергоефективні технології на транспорті

Найбільший обсяг видатків загального фонду (30,1 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом) виділено на ДіР за пріоритетним тематичним напрямом "Технології атомної енергетики та методи оцінки її безпеки", проте частки створеної НТП є незначними: "Матеріали" – 20,0 % від загальної кількості даного виду НТП за пріоритетним напрямом, "Види виробів" – 13,5 %, "Технології" – 12,5 %.

Найбільшу ж кількість НТП створено за пріоритетним тематичним напрямом "Технології електроенергетики та теплоенергетики", частка видатків на який становила 24,4 %: частка створеної НТП виду "Види виробів" – 53,8 %, "Матеріали" – 30,0 %, "Методи, теорії" – 27,1 %, "Технології" – 21,9 %.

Певну кількість окремих видів НТП створено також за пріоритетними тематичними напрямками, на які були спрямовані значно менші обсяги фінансування:

"Технології розроблення та використання нових видів палива, відновлюваних і альтернативних джерел енергії та видів палива. Технології використання скидних

енергоресурсів. Теплонасосні технології" – частка видатків становила 11,8 %; частка створеної НТП виду "Технології" – 50,0 %, "Матеріали" – 40,0 %, "Методи, теорії" – 20,8 %, "Види виробів" – 11,5 %;

"Технології ефективного енергозабезпечення будівель і споруд" – частка видатків становила 6,9 %; частка створеної НТП виду "Види виробів" – 9,6 %, "Методи, теорії" – 8,3 %, "Технології" – 3,1 %.

Найменшу частку фінансування (0,6 %) витрачено на виконання НТР за пріоритетним тематичним напрямом "Нанотехнології створення нового покоління мастильних матеріалів для промисловості. Технології та засоби експертно-аналітичного контролю якості моторних палив (автомобільних бензинів та дизельного палива згідно з вимогами "Євро-4", "Євро-5"; скрапленого нафтового газу і біопалива)".

2.4. Раціональне природокористування

Обсяг видатків загального фонду на ДіР за вказаним пріоритетним напрямом у 2021 р. становив 570,14 млн грн (7,8 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетними напрямками).

Із шести головних розпорядників, які спрямовували кошти на проведення ДіР за цим пріоритетним напрямом, 91,9 % видатків загального фонду припадає на НААН, МОН та НАН (рис. 2.10).

Рис. 2.10 Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Раціональне природокористування" у розрізі головних розпорядників, млн грн (%)

Найбільший обсяг коштів (97,5 %) спрямовано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР", з них 36,5 % припадає на НААН; 27,9 % – на МОН та 27,3 % – на НАН (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Рациональне природокористування" у розрізі головних розпорядників та напрямів бюджетного фінансування, млн грн

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування			
	Прикладні ДіР	ДЦНТП	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
НААН	202,83	-	-	-
МОН	154,91*	5,89	6,32	2,41
НАН	151,75	-	-	-
Мінагрополітики	34,90	-	-	-
Міндовкілля	11,13	-	-	-
Усього	555,52	5,89	6,32	2,41
% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	97,5	1,0	1,1	0,4

* у тому числі 38,08 млн грн (24,6 %) витрачено на проекти за грантовим фінансуванням НФДУ

За вказаним пріоритетним напрямом у звітному році виконано 930 НТР, що становить 16,0 % від загальної кількості НТР за пріоритетними напрямками, з них 63,1 % припадає на НААН (рис. 2.11).

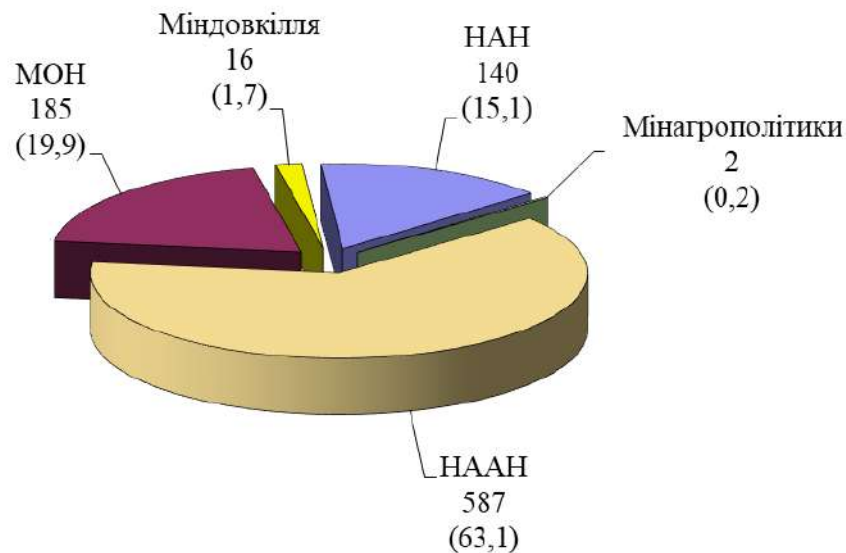

Рис. 2.11 Розподіл кількості НТР за головними розпорядниками, од. (%)

96,1 % НТР виконано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР", з них 65,7 % – за рахунок коштів НААН, 16,7 % – МОН та 15,7 % – НАН (табл. 2.14).

**Кількість НТР за головними розпорядниками та
напрямами бюджетного фінансування, од.**

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування			
	Прикладні ДіР	ДЦНТП	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
НААН	587	-	-	-
МОН	149*	14	7	15
НАН	140	-	-	-
Міндовкілля	16	-	-	-
Мінагрополітики	2	-	-	-
Усього	894	14	7	15
% від загальної кількості НТР за пріоритетним напрямом	96,1	1,5	0,8	1,6

* у тому числі 15 НТР (10,1 %) виконано за рахунок грантового фінансування НФДУ

У 2021 р. за даним пріоритетним напрямом створено 1333 одиниці НТП, що становить 10,8 % від загальної кількості створеної продукції за пріоритетними напрямами, з них 37,2 % впроваджено у звітному році. Найбільша частка припадає на такий вид, як "Інше" (75,4 %, з них 76,1 % НТП створено за кошти НААН). Частка створеної НТП виду "Методи, теорії" становила 11,8 %, "Технології" – 8,7 % (рис. 2.12).

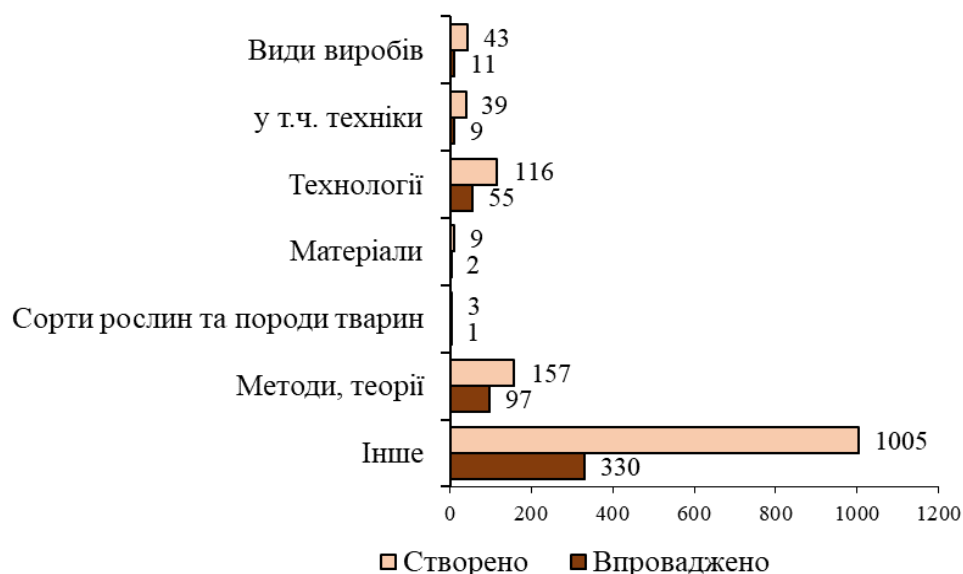

Рис. 2.12 Створення і впровадження НТП за видами продукції, од.

Найбільша кількість створеної НТП за даним пріоритетним напрямом (63,2 %) належить НААН. Із загальної кількості виду НТП "Технології" за кошти МОН створено 50,0 % (з них впроваджено 55,2 %), НААН – 49,1 % (40,4 %) (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

**Кількість створеної та впровадженої НТП
за головними розпорядниками та видами продукції, од.**

Найменування головного розпорядника	Створено НТП							Впроваджено НТП						
	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
НААН	6	6	57	3	-	11	765	6	6	23	-	-	-	239
МОН	18	18	58	3	2	126	46	3	3	32	2	-	86	19
НАН	19	15	1	3	1	20	172	2	-	-	-	1	11	60
Мінагрополітики	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	12
Міндовкілля	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-
Усього	43	39	116	9	3	157	1005	11	9	55	2	1	97	330

ДіР за пріоритетним напрямом "Раціональне природокористування" у 2021 р. фінансувалися за всіма дев'ятьма затвердженими пріоритетними тематичними напрямками (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

**Фінансування та результати ДіР за пріоритетним напрямом "Раціональне
природокористування" у розрізі пріоритетних тематичних напрямів**

Пріоритетний тематичний напрямок*	Обсяг видатків загального фонду, млн грн	% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	Кількість створеної НТП за видами, од.						
			види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	121,94	21,4	12	10	9	1	-	46	105
2	75,75	13,3	14	14	6	-	-	31	59
3	11,0	1,9	2	1	5	-	-	6	3
4	29,01	5,1	6	5	5	3	-	13	24
5	2,87	0,5	-	-	-	-	-	3	4
6	48,99	8,6	-	-	1	-	-	2	15
7	42,65	7,5	-	-	3	-	-	7	25
8	232,48	40,8	9	9	85	5	1	43	768
9	5,45	0,9	-	-	2	-	2	6	2
Разом за пріоритетом	570,14	100,0	43	39	116	9	3	157	1005

- * 1 Технології сталого використання, збереження і збагачення біоресурсів та покращення їх якості і безпечності, збереження біорізноманіття
- 2 Технології моделювання та прогнозування стану навколишнього природного середовища та змін клімату
- 3 Технології утилізації та видалення побутових і промислових відходів
- 4 Технології раціонального водокористування, підвищення ефективності очищення стічних вод та запобігання забрудненню водних об'єктів
- 5 Технології очищення та запобігання забрудненню атмосферного повітря
- 6 Технології раціонального використання ґрунтів і збереження їх родючості
- 7 Технології виявлення і оцінки корисних копалин, їх раціонального екологічно безпечного видобування
- 8 Перспективні технології агропромислового комплексу та переробної промисловості
- 9 Проблеми забезпечення продовольчої безпеки і збереження та розширення генофонду сільськогосподарських сортів рослин і порід тварин.

Найбільший обсяг видатків загального фонду та значна кількість отриманих результатів у 2021 р. мали місце за пріоритетним тематичним напрямом "Перспективні технології агропромислового комплексу та переробної промисловості". Частка видатків загального фонду за цим пріоритетним тематичним напрямом становила 40,8 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом; частка створеної НТП виду "Технології" – 73,3 % від загальної кількості даного виду НТП за пріоритетним напрямом, "Матеріали" – 55,6 %, "Сорти рослин та породи тварин" – 33,3 %, "Методи, теорії" – 27,4 %, "Види виробів" – 20,9 %.

Друге місце за обсягом фінансування належить пріоритетному тематичному напрямку "Технології сталого використання, збереження і збагачення біоресурсів та покращення їх якості і безпечності, збереження біорізноманіття" – частка видатків становила 21,4 %; частка створеної НТП виду "Методи, теорії" – 29,3 %, "Види виробів" – 27,9 %, "Матеріали" – 11,1 %, "Технології" – 7,8 %.

Певну кількість окремих видів НТП створено також за пріоритетними тематичними напрямами, на які були спрямовані значно менші обсяги фінансування:

"Технології виявлення і оцінки корисних копалин, їх раціонального екологічно безпечного видобування" – частка видатків становила 7,5%; частка створеної НТП виду "Методи, теорії" – 4,5 %, "Технології" – 2,6 %;

"Технології раціонального водокористування, підвищення ефективності очищення стічних вод та запобігання забрудненню водних об'єктів" – частка видатків становила 5,1 %; частка створеної НТП виду "Матеріали" становила 33,3 %, "Види виробів" – 14,0 %, "Методи, теорії" – 8,3 %, "Технології" – 4,3 %.

Найменші частки фінансування витрачено на НТР за тематичними пріоритетними напрямами "Проблеми забезпечення продовольчої безпеки і збереження та розширення генофонду сільськогосподарських сортів рослин і порід тварин" (0,9 %) та "Технології очищення та запобігання забрудненню атмосферного повітря" (0,5 %).

2.5 Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Обсяг видатків загального фонду на ДіР за вказаним пріоритетним напрямом у 2021 р. становив 969,83 млн грн (13,2 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетними напрямами).

Із дев'яти головних розпорядників, які спрямовували кошти на проведення ДіР за цим пріоритетним напрямом, найбільший обсяг видатків загального фонду (39,4 %) припадає на НАМН (рис. 2.13).

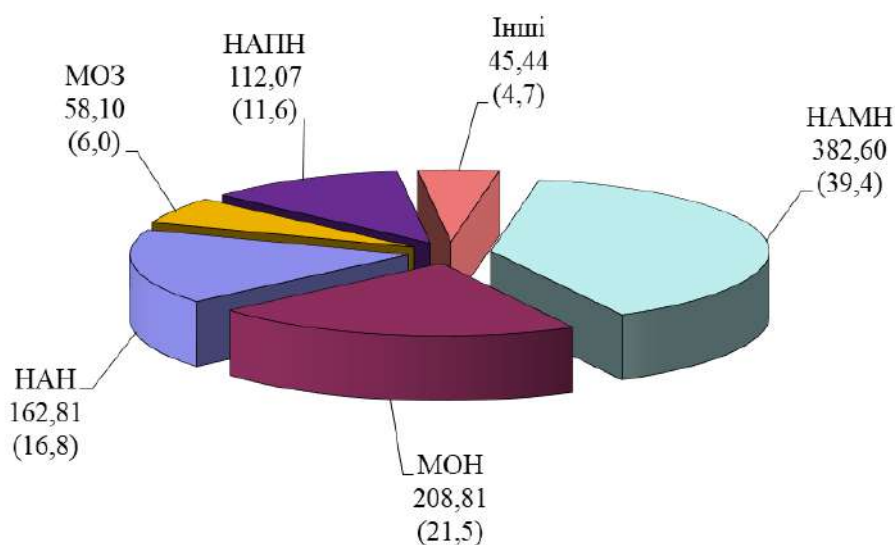

Рис. 2.13 Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань" у розрізі головних розпорядників, млн грн (%)

Найбільший обсяг коштів (97,9 %) спрямовано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР", з них 40,3 % припадає на НАМН та 21,0 % – на МОН (табл. 2.17).

Таблиця 2.17

Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань" у розрізі головних розпорядників та напрямів бюджетного фінансування, млн грн

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування			
	Прикладні ДіР	ДЦНТП	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
НАМН	382,60	-	-	-
МОН	199,89*	2,05	3,35	3,52
НАН	162,81	-	-	-
НАПН	112,07	-	-	-

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування			
	Прикладні ДіР	ДЦНТП	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
МОЗ	58,10	-	-	-
Державне управління справами	19,82	-	-	-
Мінмолодьспорт	14,38	-	-	-
Мінсоцполітики	-	11,15	-	-
Мінекономіки	0,09	-	-	-
Усього	949,76	13,20	3,35	3,52
% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	97,9	1,4	0,3	0,4

* у тому числі 132,50 млн грн (66,3 %) витрачено на проекти за грантовим фінансуванням НФДУ

За даним пріоритетним напрямом виконано 811 НТР, що становить 14,0 % від загальної кількості НТР за пріоритетними напрямками, з них найбільшу частку (35,1 %) виконано за кошти НАМН (рис. 2.14).

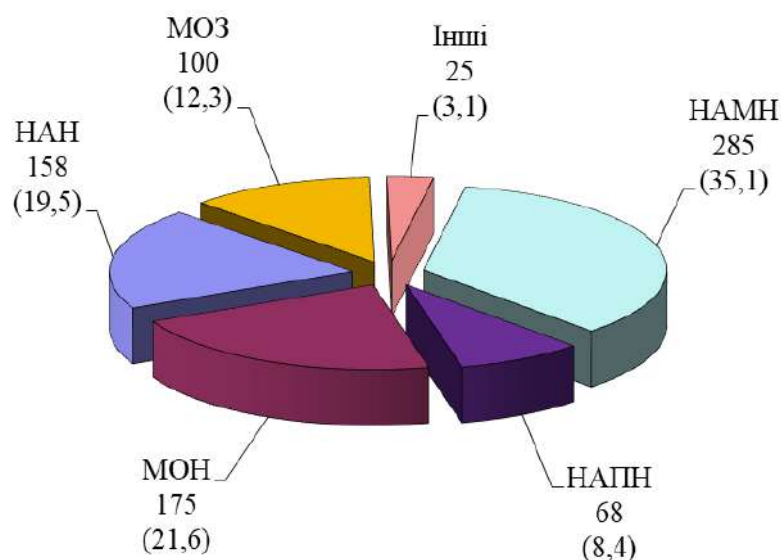

Рис. 2.14 Розподіл НТР за головними розпорядниками, од. (%)

Найбільшу кількість НТР (95,3 %) виконано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР", з них 36,9 % – за кошти НАМН, 20,4 % – НАН (табл. 2.18).

**Кількість НТР за головними розпорядниками
та напрямами бюджетного фінансування, од.**

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування			
	Прикладні ДіР	ДЦНТП	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
НАМН	285	-	-	-
МОН	146*	4	3	22
НАН	158	-	-	-
МОЗ	100	-	-	-
НАПН	68	-	-	-
Мінмолодьспорт	11	-	-	-
Мінсоцполітики	-	9	-	-
Державне управління справами	3	-	-	-
Мінекономіки	2	-	-	-
Усього	773	13	3	22
% від загальної кількості НТР за пріоритетним напрямом	95,3	1,6	0,4	2,7

* у тому числі 36 НТР (24,7 %) виконано за рахунок грантового фінансування НФДУ

У 2021 р. за даним пріоритетним напрямом створено 2496 одиниць НТП, що становить 20,1 % від загальної кількості створеної продукції за пріоритетними напрямами, з них 81,8 % впроваджено у звітному році. Найбільші частки від загальної кількості створеної НТП за пріоритетним напрямом припадають на такі види, як "Інше" – 67,9 % (з них впроваджено 85,7 %), "Методи, теорії" – 25,1 % (76,2 %) та "Технології" – 4,4 % (84,4 %) (рис. 2.15).

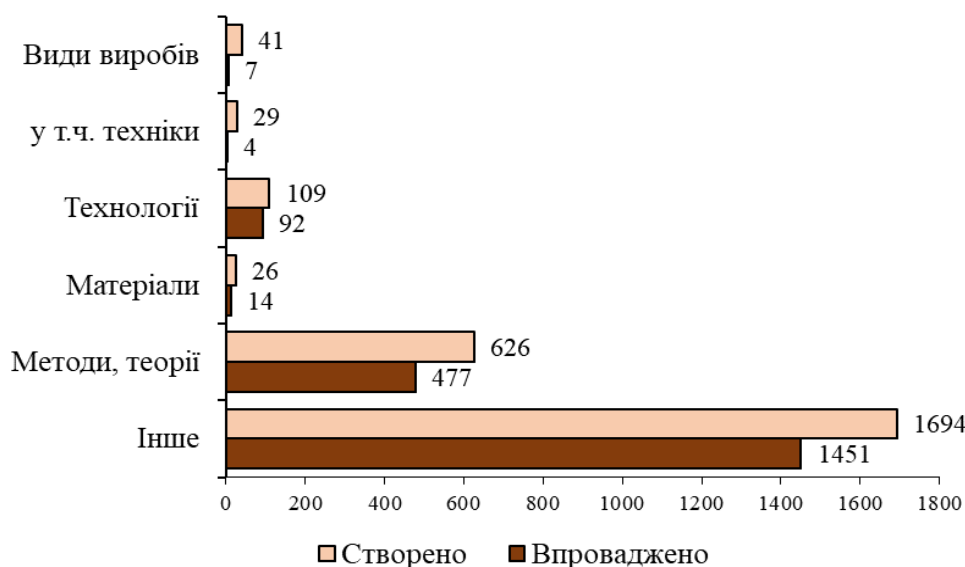

Рис. 2.15 Створення і впровадження НТП за видами продукції, од.

Найбільша кількість створеної НТП від загальної кількості за даним пріоритетним напрямом належить НАПН – 39,0 % (96,2 % впроваджено) та НАН – 22,3 % (68,3 %). Найбільші частки НТП виду "Технології" створено за рахунок коштів НАМН (72,5 %) та Мінсоцполітики (14,7 %). Із загальної кількості НТП виду "Методи, теорії" 63,7 % створено за кошти НАМН, 16,9 % – МОН, 16,0 % – МОЗ (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

**Кількість створеної та впровадженої НТП
за головними розпорядниками та видами продукції, од.**

Найменування головного розпорядника	Створено НТП						Впроваджено НТП					
	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	методи, теорії	інше
НАПН	-	-	-	-	-	974	-	-	-	-	-	937
НАН	34	22	2	9	20	491	6	4	-	-	9	365
НАМН	-	-	79	-	399	-	-	-	79	-	399	-
МОН	2	2	12	17	106	125	1	-	9	14	68	45
МОЗ	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-	-	-
Мінсоцполітики	5	5	16	-	-	71	-	-	4	-	-	71
Мінмолодьспорт	-	-	-	-	-	27	-	-	-	-	-	27
Державне управління справами	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	1	4
Мінекономіки	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Усього	41	29	109	26	626	1694	7	4	92	14	477	1451

ДіР за пріоритетним напрямом "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань" у 2021 р. фінансувалися за 11-ма з 12-ти затверджених пріоритетних тематичних напрямів (табл. 2.20).

**Фінансування та результати ДіР за пріоритетним напрямом
"Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших
захворювань" у розрізі пріоритетних тематичних напрямів**

Пріоритетний тематичний напрям*	Обсяг видатків загального фонду, млн грн	% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	Кількість створеної НТП за видами, од.						
			види виробів	у т. ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	551,35	56,8	8	7	102	1	-	518	198
2	13,54	1,4	2	2	3	-	-	5	8
3	238,12	24,5	1	1	-	-	-	47	1430
4	0,75	0,1	-	-	-	-	-	1	4
5	11,97	1,2	3	1	-	5	-	12	9
6	39,04	4,0	7	-	2	11	-	17	15
7	21,85	2,3	19	17	1	7	-	18	29
8	40,64	4,2	-	-	-	1	-	-	-
9	48,53	5,0	-	-	-	-	-	8	1
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	3,54	0,4	1	1	1	-	-	-	-
12	0,50	0,1	-	-	-	1	-	-	-
Разом за пріоритетом	969,83	100,0	41	29	109	26	-	626	1694

* 1 Цільові прикладні дослідження з питань гармонізації системи "людина – світ" та створення новітніх технологій покращення якості життя

2 Створення стандартів і технології запровадження здорового способу життя, технології підвищення якості та безпеки продуктів харчування

3 Проблеми розвитку особистості, суспільства, демографія та соціально-економічна політика

4 Геномні технології в сільському господарстві

5 Молекулярні біотехнології створення нових організмів та продуктів для сільського господарства, фармацевтичної та харчової промисловості

6 Конструювання та технології створення нових лікарських засобів на основі спрямованого дизайну біологічно активних речовин та використання наноматеріалів

7 Технології створення молекулярно-діагностичних систем та терапевтичних засобів, ферментних та бактеріальних препаратів

8 Генетична і регенеративна медицина

9 Імунобіотехнологічні дослідження з розробки вітчизняних профілактичних і діагностичних препаратів для виявлення маркерів інфікування збудниками інфекційних хвороб

10 Технології забезпечення донорства крові в Україні та підвищення її якості

11 Проблеми впливу на людський організм випромінювання різних частотних діапазонів та захисту населення і військовослужбовців від нелетальних видів зброї

12 Найважливіші проблеми у сфері цивільного захисту

Найбільші обсяг видатків загального фонду та кількість отриманих результатів у 2021 р. мали місце за пріоритетним тематичним напрямом "Цільові прикладні дослідження з питань гармонізації системи "людина – світ" та створення новітніх технологій покращення якості життя". Частка видатків загального фонду за цим

пріоритетним тематичним напрямом становила 56,8 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом; частка створеної НТП виду "Технології" від загальної кількості даного виду НТП за пріоритетним напрямом – 93,6 %, "Методи, теорії" – 82,7 %, "Види виробів" – 19,5 %.

Друге місце за обсягом фінансування належить пріоритетному тематичному напрямку "Проблеми розвитку особистості, суспільства, демографія та соціально-економічна політика" – частка видатків становила 24,5 %; частка створеної НТП виду "Методи, теорії" – 7,5 %, "Види виробів" – 2,4 %.

Значну кількість окремих видів НТП створено за пріоритетними тематичними напрямами, на які були спрямовані суттєво менші обсяги фінансування:

"Конструювання та технології створення нових лікарських засобів на основі спрямованого дизайну біологічно активних речовин та використання наноматеріалів" – частка видатків становила 4,0 %; частка створеної НТП виду "Матеріали" – 42,3 %, "Види виробів" – 17,1 %, "Методи, теорії" – 2,7 % та "Технології" – 1,8 %;

"Технології створення молекулярно-діагностичних систем та терапевтичних засобів, ферментних та бактеріальних препаратів" – частка видатків становила 2,3 %; частка створеної НТП виду "Матеріали" – 23,5 %, "Види виробів" – 46,3 %, "Матеріали" – 26,9 %, "Методи, теорії" – 2,9 %.

Найменші частки фінансування витрачено на НТР за пріоритетними тематичними напрямами "Геномні технології в сільському господарстві" (0,1 %) та "Найважливіші проблеми у сфері цивільного захисту" (0,1 %).

Наукові дослідження за пріоритетним тематичним напрямом "Технології забезпечення донорства крові в Україні та підвищення її якості" у 2021 р. не проводилися.

2.6 Нові речовини і матеріали

Обсяг видатків загального фонду на ДіР за вказаним пріоритетним напрямом у 2021 р. становив 600,89 млн грн (8,2 % від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетними напрямами).

Із трьох головних розпорядників, які спрямовували кошти на проведення ДіР за цим пріоритетним напрямом, найбільшу частку видатків загального фонду мало МОН (58,5 %) (рис. 2.16).

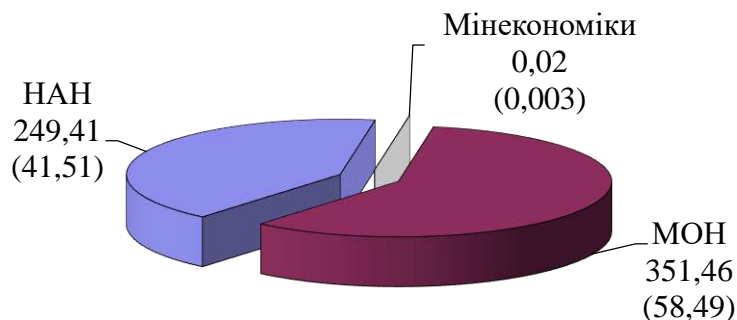

Рис. 2.16 Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Нові речовини і матеріали" у розрізі головних розпорядників, млн грн (%)

Найбільший обсяг коштів (97,2 %) спрямовано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР", з них 57,3 % припадає на МООН (табл. 2.21).

Таблиця 2.21
Фінансування ДіР за пріоритетним напрямом "Нові речовини і матеріали" у розрізі головних розпорядників та напрямів бюджетного фінансування, млн грн

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування		
	Прикладні ДіР	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
МООН	334,58*	10,44	6,44
НАН	249,41	-	-
Мінекономіки	0,02	-	-
Усього	584,01	10,44	6,44
% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	97,2	1,7	1,1

* у тому числі 193,34 млн грн (57,8 %) витрачено на проекти за грантовим фінансуванням НФДУ

За вказаним пріоритетним напрямом у 2021 р. виконано 464 НТР, що становить 8,0 % від загальної кількості НТР за пріоритетними напрямками, з них найбільшу кількість виконано за кошти МООН (53,0 %) (рис. 2.17).

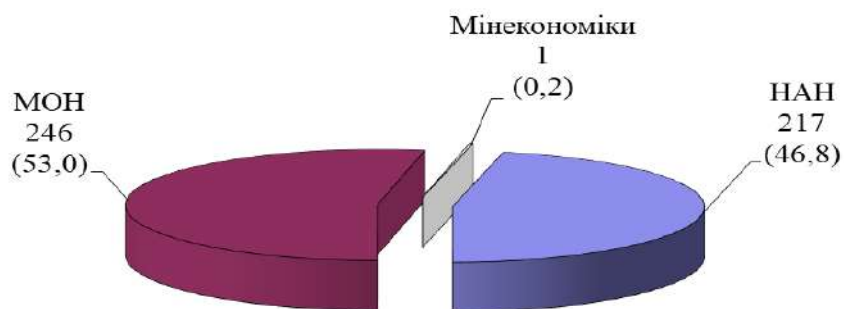

Рис. 2.17 Розподіл НТР за головними розпорядниками, од. (%)

Переважну кількість НТР (90,7 %) виконано за напрямом бюджетного фінансування "Прикладні ДіР", з них 51,5 % – за кошти НАН (табл. 2.22).

Таблиця 2.22

Кількість НТР за головними розпорядниками та напрямом бюджетного фінансування, од.

Найменування головного розпорядника	Напрямок бюджетного фінансування		
	Прикладні ДіР	Розробки за державним замовленням	Проекти у межах міжнародного науково-технічного співробітництва
НАН	217	-	-
МОН	203*	8	35
Мінекономіки	1	-	-
Усього	421	8	35
% від загальної кількості НТР за пріоритетним напрямом	90,7	1,8	7,5

* у тому числі 57 НТР (28,1 %) виконано за рахунок грантового фінансування НФДУ

У 2021 р. за даним пріоритетним напрямом створено 642 одиниці НТП, що становить 5,2 % від загальної кількості створеної продукції за пріоритетними напрямом, з них 33,6 % впроваджено у звітному році. Найбільша частка від загальної кількості створеної НТП за пріоритетним напрямом припадає на такі види, як "Інше" – 36,0 % (з них впроваджено 16,0 %), "Матеріали" – 26,0 % (36,5 %) та "Методи, теорії" – 18,5 % (57,1 %) (рис. 2.18).

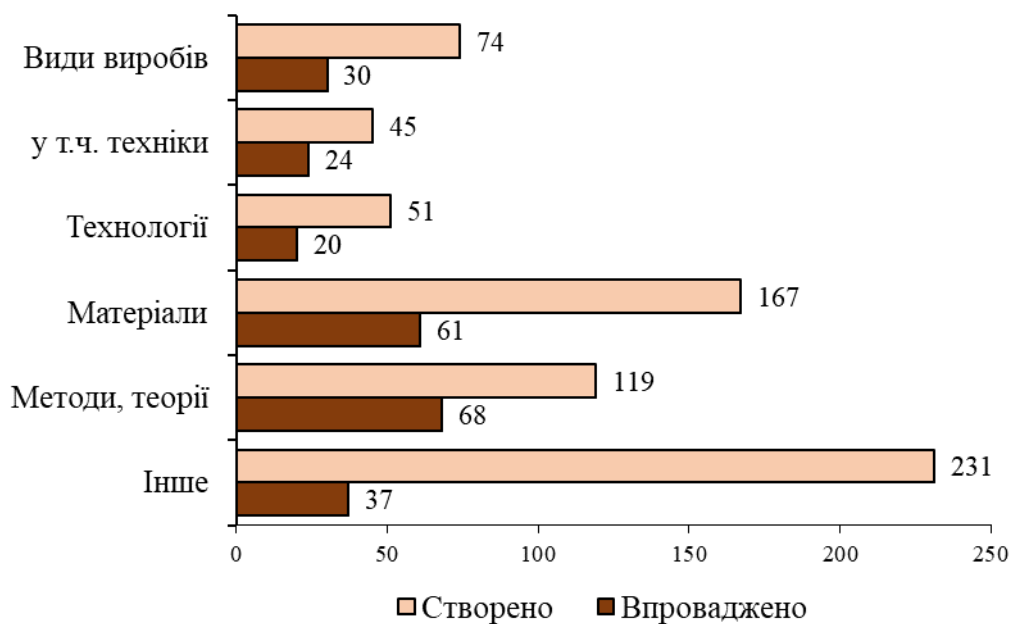

Рис. 2.18 Створення і впровадження НТП за видами продукції, од.

Частка створеної продукції від загальної кількості створеної НТП за даним пріоритетним напрямом за кошти МОН становить 57,3 % (з них впроваджено 44,3 %), НАН – 42,5 % (19,0 %) (табл. 2.23).

Таблиця 2.23

Кількість створеної та впровадженої НТП за головними розпорядниками та видами продукції, од.

Найменування головного розпорядника	Створено НТП						Впроваджено НТП					
	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	методи, теорії	інше
МОН	18	18	42	122	92	94	14	14	19	53	62	15
НАН	56	27	9	44	27	137	16	10	1	7	6	22
Мінекономіки	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Усього	74	45	51	167	119	231	30	24	20	61	68	37

ДіР за пріоритетним напрямом "Нові речовини і матеріали" у 2021 р. фінансувалися за усіма чотирма затвердженими пріоритетними тематичними напрямками (табл. 2.24).

**Фінансування та результати ДіР за пріоритетним напрямом
"Нові речовини і матеріали" у розрізі пріоритетних тематичних напрямів**

Пріоритетний тематичний напрям*	Обсяг видатків загального фонду, млн грн	% від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом	Кількість створеної НТП за видами					
			види виробів	у т. ч. техніки	технології	матеріали	методи, теорії	інше
1	235,45	39,2	25	17	17	77	26	59
2	186,26	31,0	27	22	25	30	62	134
3	117,07	19,5	13	6	7	42	21	20
4	62,12	10,3	9	-	2	18	10	18
Разом за пріоритетом	600,90	100,0	74	45	51	167	119	231

* 1 Цільові прикладні дослідження щодо отримання нових матеріалів, їх з'єднання і оброблення

2 Створення та застосування технологій отримання, зварювання, з'єднання, діагностики та оброблення конструкційних, функціональних і композиційних матеріалів

3 Створення та застосування нанотехнологій і технологій наноматеріалів

4 Створення та застосування технологій отримання нових речовин хімічного виробництва

Найбільший обсяг видатків загального фонду та кількість отриманих результатів у 2021 р. мали місце за пріоритетним тематичним напрямом "Цільові прикладні дослідження щодо отримання нових матеріалів, їх з'єднання і оброблення" – частка видатків загального фонду від загального обсягу фінансування ДіР за пріоритетним напрямом становила 39,2 %; частка створеної НТП виду "Матеріали" від загальної кількості даного виду НТП за пріоритетним напрямом – 46,1 %, "Види виробів" – 33,8 %, "Технології" – 33,3 %, "Методи, теорії" – 21,8 %.

Друге місце за обсягом фінансування належить пріоритетному тематичному напрямку "Створення та застосування технологій отримання, зварювання, з'єднання, діагностики та оброблення конструкційних, функціональних і композиційних матеріалів" – частка видатків становила 31,0 %; частка створеної НТП виду "Методи, теорії" – 52,1 %, "Технології" – 49,0 %, "Види виробів" – 36,5 %, "Матеріали" – 18,0 %.

Значну кількість окремих видів НТП створено за пріоритетними тематичними напрямками, на які були спрямовані менші обсяги фінансування:

"Створення та застосування нанотехнологій і технологій наноматеріалів" – частка видатків становила 19,5 %; частка створених НТП виду "Матеріали" – 25,1 %, "Види виробів" – 17,6 %, "Методи, теорії" – 17,6 %, "Технології" – 13,7 %.

"Створення та застосування технологій отримання нових речовин хімічного виробництва" – частка видатків становила 10,3 % – найменша; частка створеної НТП виду "Види виробів" – 12,2 %, "Матеріали" – 10,8 %, "Методи, теорії" – 8,4 %, "Технології" – 3,9 %.

ВИСНОВКИ

1. У 2021 р. на проведення відкритих (несекретних) ДіР спрямовували кошти загального фонду державного бюджету 22 головних розпорядники. ДіР за пріоритетними напрямками проводилися за рахунок коштів 16 головних розпорядників.

Обсяг фінансування ДіР у 2021 р. становив 7832,94 млн грн. На проведення ДіР за пріоритетними напрямками було спрямовано 7331,83 млн грн, що становить 93,6 % від суми видатків у цілому на ДіР.

Найбільші обсяги видатків загального фонду на ДіР за пріоритетними напрямками у 2021 р. були спрямовані такими головними розпорядниками, як НАН, МОН, НААН та НАМН, яким передбачались найбільші обсяги видатків на проведення ДіР у цілому. Так, НАН на реалізацію пріоритетних напрямів у звітному році спрямовано 4337,68 млн грн, що становить 100 % від суми видатків, передбачених НАН на проведення ДіР у цілому, та 59,2 % від загального обсягу видатків на ДіР за пріоритетними напрямками, МОН – 1514,32 млн грн, що становить 97,7 % та 20,7 % відповідно, НААН – 550,35 млн грн, що становить 100 % та 7,5 % відповідно, НАМН – 470,92 млн грн, що становить 100 % та 6,4 % відповідно.

2. Найбільший обсяг фінансової підтримки, як і в минулі роки, одержав пріоритетний напрям "Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави" (62,8 %), найменші – пріоритетні напрями "Рациональне природокористування" (7,8 %), "Інформаційні та комунікаційні технології" (4,9 %) і "Енергетика та енергоефективність" (3,1 %).

З огляду на те, що сфери інформаційно-комунікаційних технологій, енергетики та енергоефективності, раціонального природокористування є одними з найважливіших пріоритетів країни не лише у сфері науково-інноваційної діяльності, а мають ключове значення для забезпечення сталого розвитку держави, реалізація цих пріоритетних напрямів наукових досліджень потребує більш пильної уваги і фінансового забезпечення з боку держави.

3. Реалізація пріоритетних напрямів у 2021 р., як і у минулі роки, здійснювалась в основному за рахунок базового фінансування досліджень і розробок, частка якого становила 90,2 % від загальних видатків на ДіР за пріоритетними напрямками. Кошти спрямовувалися на вказані цілі за такими напрямками бюджетного фінансування, як: "Фундаментальні НД" (59,7 %) та "Прикладні ДіР" (30,5 %).

4. Частка фундаментальних та прикладних досліджень, проведених за грантовим фінансуванням, становила 8,5 % від загальних видатків на ДіР за пріоритетними напрямками. За напрямками бюджетного фінансування "ДЦНТП", "Розробки за державним замовленням" та "Проекти у межах міжнародного науково-технічного

співробітництва" на виконання ДіР за пріоритетними напрямками у 2021 р. спрямовано лише 1,3 % від загальних видатків на ДіР за пріоритетними напрямками.

Частка видатків за цими напрямками бюджетного фінансування у загальному обсязі фінансування пріоритетних напрямів залишається неприпустимо малою. Одним із шляхів врегулювання зазначеної проблеми є забезпечення спрямування додаткових бюджетних коштів на виконання проєктів наукових досліджень і розробок за напрямками програмно-цільового бюджетного фінансування, які є основними засобами реалізації законодавчо визначених пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки. Зазначене дозволить стимулювати конкуренцію у сфері наукових досліджень і розробок, що сприятиме підвищенню рівня ефективності використання бюджетних коштів.

Однак Урядом протягом майже 10 років проводиться робота щодо скорочення кількості державних цільових програм (постанови Кабінету Міністрів України від 22 червня 2011 р. № 704, від 01 березня 2014 р. № 65, від 11 жовтня 2016 р. № 710, від 23 жовтня 2019 р. № 930, від 20 травня 2020 р. № 387), і сьогодні продовжує діяти заборона щодо розроблення нових державних цільових науково-технічних програм.

5. За пріоритетними напрямками у 2021 р. виконувалося 5807 НТР (89,4 % від загальної кількості НТР, що виконувалися у звітному році за рахунок загального фонду державного бюджету), створено 12389 одиниць НТП (89,2 % від загальної кількості створеної НТП), впроваджено – 50,2 % (6222 одиниці НТП).

Найбільшу кількість НТП – 6755 одиниць (54,5 % від загальної кількості створеної НТП за пріоритетними напрямками) створено за пріоритетним напрямом "Фундаментальні наукові дослідження", з них впроваджено – 3040 одиниць (45,0 %).

За цим напрямом створено найбільше таких видів НТП, як "Сорти рослин та породи тварин" (97,2 % від загальної кількості НТП даного виду), "Матеріали" (58,3 %), "Методи, теорії" (51,5 %), "Види виробів" (47,8 %). Така ситуація пояснюється тим, що термін виконання більшості наукових робіт фундаментального спрямування становить 3 роки, що дає змогу протягом цього періоду отримати не лише наукові теоретичні результати, а й конкретні науково-технічні рішення.

Значну кількість окремих видів НТП створено за іншими пріоритетними напрямками. Так, за пріоритетним напрямом "Інформаційні та комунікаційні технології" частка створеної НТП виду "Види виробів" склала 14,4 % від загальної кількості даного виду НТП, "Технології" – 11,0 %, "Методи, теорії" – 6,8 %; за пріоритетним напрямом "Енергетика та енергоефективність" частка створеної НТП виду "Види виробів" склала 9,4 %, "Технології" – 6,3 %, "Методи, теорії" – 4,0 %; за пріоритетним напрямом "Рациональне природокористування" частка створеної НТП виду "Технології" склала 22,8 %, "Види виробів" – 7,7 %, "Методи, теорії" – 6,6 %; за пріоритетним напрямом "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань" частка створеної НТП виду "Методи, теорії" склала 26,1 %, "Технології"

– 21,5 %, "Види виробів" – 7,4 %; за пріоритетним напрямом "Нові речовини і матеріали" частка створеної НТП виду "Матеріали" склала 32,9 %, "Види виробів" – 13,3 %, "Технології" – 10,0 %

6. Слід зазначити, що практично за всіма пріоритетними напрямами спостерігається тенденція віднесення значної частки науково-технічної продукції (понад 67 %) до виду "Інше", серед якої є достатньо серйозні розробки нормативно-методичної, правової та іншої документації, аналітичні записки, математичні моделі, бази даних тощо. Однак відсутність у звітній документації даних щодо конкретного характеру цих результатів досліджень унеможливує проведення на належному рівні аналізу ефективності наукової діяльності.

Потребує удосконалення система показників оцінювання результатів наукових досліджень шляхом розроблення більш детальної класифікації видів наукової (науково-технічної) продукції, визначення критеріїв оцінювання стану готовності продукції до впровадження, а також робіт фундаментального спрямування, що дозволить об'єктивно оцінити цей важливий вид наукової діяльності.

7. ДіР у 2021 р. виконувалися за 45-ма із 46 пріоритетних тематичних напрямів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942 (зі змінами).

Як і у попередні роки, у звітному році мало місце вкрай низьке фінансування окремих пріоритетних тематичних напрямів:

"Найважливіші фундаментальні проблеми розвитку ракетно-космічних технологій" (0,4 %), що відноситься до пріоритетного напрямку "Фундаментальні наукові дослідження";

"Суперкомп'ютерні програмно-технічні засоби, телекомунікаційні мережі та системи. Грід- та клауд-технології" (2,2 %), пріоритетний напрям – "Інформаційні та комунікаційні технології";

"Нанотехнології створення нового покоління мастильних матеріалів для промисловості. Технології та засоби експертно-аналітичного контролю якості моторних палив (автомобільних бензинів та дизельного палива згідно з вимогами "Євро-4", "Євро-5"; скрапленого нафтового газу і біопалива)" (0,6 %), пріоритетний напрям – "Енергетика та енергоефективність";

"Технології утилізації та видалення побутових і промислових відходів" (1,9 %), "Проблеми забезпечення продовольчої безпеки і збереження та розширення генофонду сільськогосподарських сортів рослин і порід тварин" (0,9 %), "Технології очищення та запобігання забрудненню атмосферного повітря" (0,5 %), пріоритетний напрям – "Раціональне природокористування";

"Геномні технології в сільському господарстві" (0,1 %) та "Найважливіші проблеми у сфері цивільного захисту" (0,1 %), пріоритетний напрям – "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань";

"Створення та застосування технологій отримання нових речовин хімічного виробництва" (10,3 %), пріоритетний напрям – "Нові речовини і матеріали".

У 2021 р. не здійснювалося фінансування наукових досліджень за таким пріоритетним тематичним напрямом як "Технології забезпечення донорства крові в Україні та підвищення її якості", що відноситься до пріоритетного напрямку "Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань".

8. Результати моніторингу інформації, наданої головними розпорядниками протягом 2013 – 2022 рр., свідчать про суттєве домінування ДіР, які фінансувались за рахунок коштів загального фонду державного бюджету у межах одного з шести пріоритетних напрямів, а саме "Фундаментальні наукові дослідження". Така ситуація свідчить про всеохоплюваність цього пріоритетного напрямку та невиправданість вибору пріоритетів на основі поєднання різних критеріїв відбору – виду наукових досліджень (для зазначеного пріоритету) та їх тематичної спрямованості (для інших п'яти пріоритетів).

Крім того, оскільки основною функцією науки є генерування нових знань та забезпечення економічного зростання, доцільним є при формуванні пріоритетних напрямів науково-технологічного розвитку, а також переліку пріоритетних тематичних напрямів враховувати спрямованість результатів відповідних досліджень і розробок на впровадження в галузях, що належать до високотехнологічного сектору виробництва, зокрема, у сфері виробництва озброєння та військової техніки, що є вкрай важливим з огляду на розпочату у поточному році військову агресію РФ проти України. У чинних пріоритетах оборонну тематику визначено лише за фундаментальними дослідженнями одним пріоритетним тематичним напрямом "Найважливіші фундаментальні проблеми розвитку ракетно-космічних технологій" (2021 р. – 0,4 % загального обсягу видатків на фундаментальні пріоритетні напрями було витрачено на цей тематичний напрям).

Важливим аспектом при перегляді пріоритетних напрямів відповідно до Указу Президента України від 30.09.2019 р. № 722 "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року" є врахування національних завдань та індикаторів прогресу у досягненні Цілей сталого розвитку, що особливо є актуальним в умовах воєнного стану та відновлення національної економіки.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Видатки загального фонду державного бюджету на ДіР за пріоритетними
напрямами у розрізі головних розпорядників**

№ п/п	КПКВК	Найменування головного розпорядника	Обсяг видатків загального фонду на ДіР, усього, млн грн	У тому числі за пріоритетними напрямами	
				млн грн	% від обсягу видатків загального фонду на ДіР головного розпорядника
1	30	Державне управління справами	104,67	19,82	18,9
2	41	Господарсько-фінансовий департамент Секретаріату Кабінету Міністрів України	0,81	0,00	0,00
3	100	Міністерство внутрішніх справ України	124,45	0,00	0,00
4	120	Міністерство економіки, України	29,84	0,30	1,0
5	220	Міністерство освіти і науки України	1550,39	1514,32	97,7
6	230	Міністерство охорони здоров'я України	71,98	71,98	100,0
7	240	Міністерство енергетики України	0,41	0,41	100,0
8	250	Міністерство соціальної політики України	19,77	11,15	56,4
9	270	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	40,29	14,53	36,1
10	275	Міністерство розвитку громад та територій України	50,69	0,25	0,5
11	280	Міністерство аграрної політики та продовольства України	71,64	34,90	48,7
12	340	Міністерство молоді та спорту України	14,38	14,38	100,0
13	350	Міністерство фінансів України	33,18	0,00	0,00
14	360	Міністерство юстиції України	49,77	0,00	0,00
15	380	Міністерство культури та інформаційної політики України	20,38	0,00	0,00

№ п/п	КПКВК	Найменування головного розпорядника	Обсяг видатків загального фонду на ДіР, усього, млн грн	У тому числі за пріоритетними напрямами	
				млн грн	% від обсягу видатків загального фонду на ДіР головного розпорядника
16	601	Антимонопольний комітет України	0,50	0,00	0,00
17	654	Національна академія наук України	4337,68	4337,68	100,0
18	655	Національна академія педагогічних наук України	193,12	193,12	100,0
19	656	Національна академія медичних наук України	470,92	470,92	100,0
20	657	Національна академія мистецтв України	22,11	22,11	100,0
21	658	Національна академія правових наук України	75,61	75,61	100,0
22	659	Національна академія аграрних наук України	550,35	550,35	100,0
Усього по Україні			7832,94	7331,83	93,6

**Створення і впровадження НТП за видами продукції та пріоритетними
напрямами у розрізі головних розпорядників**

Державне управління справами

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.														
	%														
2	Од.														
	%														
3	Од.														
	%														
4	Од.														
	%														
5	Од.						1	4						1	4
	%						100,0	100,0						100,0	100,0
6	Од.														
	%														
Усього	Од.						1	4						1	4

Міністерство економіки України

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.														
	%														
2	Од.							1							1
	%							20,0							100,0
3	Од.							2							2
	%							40,0							100,0
4	Од.														
	%														
5	Од.							2							2
	%							40,0							100,0
6	Од.				1							1			
	%				100,0							100,0			
Усього	Од.				1			5				1			5

Міністерство енергетики України

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.														
	%														
2	Од.														
	%														
3	Од.							1							
	%							100,0							
4	Од.														
	%														
5	Од.														
	%														
6	Од.														
	%														
Усього	Од.							1							

Міністерство соціальної політики України

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.														
	%														
2	Од.														
	%														
3	Од.														
	%														
4	Од.														
	%														
5	Од.	5	5	16				71			4				71
	%	100,0	100,0	100,0				100,0			25,0				100,0
6	Од.														
	%														
Усього	Од.	5	5	16				71			4				71

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.							1							
	%							9,1							
2	Од.														
	%														
3	Од.														
	%														
4	Од.							10							
	%							90,9							
5	Од.														
	%														
6	Од.														
	%														
Усього	Од.							11							

Міністерство розвитку громад та територій України

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.														
	%														
2	Од.														
	%														
3	Од.							1							1
	%							100,0							100,0
4	Од.														
	%														
5	Од.														
	%														
6	Од.														
	%														
Усього	Од.							1							1

Міністерство аграрної політики і продовольства України

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.														
	%														
2	Од.														
	%														
3	Од.														
	%														
4	Од.							12							12
	%							100,0							100,0
5	Од.														
	%														
6	Од.														
	%														
Усього	Од.							12							12

Міністерство молоді та спорту України

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.														
	%														
2	Од.														
	%														
3	Од.														
	%														
4	Од.														
	%														
5	Од.							27							27
	%							100,0							100,0
6	Од.														
	%														
Усього	Од.							27							27

Національна академія медичних наук України

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.			23			52				23			52	
	%			22,5						100,0				100,0	
2	Од.						11,5								
	%														
3	Од.														
	%														
4	Од.														
	%														
5	Од.			79			399				79			399	
	%			77,5			88,5			100,0				100,0	
6	Од.														
	%														
Усього	Од.			102			451				102			451	

Національна академія аграрних наук України

Пріоритетний напрям*	Од. виміру	Кількість / частка** створеної НТП							Кількість / частка*** впровадженої НТП						
		види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше	види виробів	у т.ч. техніки	технології	матеріали	сорти рослин та породи тварин	методи, теорії	інше
1	Од.					87	52	1008					14	20	380
	%					100,0	82,5	56,9					16,1	38,5	37,7
2	Од.														
	%														
3	Од.														
	%														
4	Од.	6	6	57	3		11	765	6	6	23				239
	%	100,0	100,0	100,0	100,0		17,5	43,1	100,0	100,0	40,4				31,2
5	Од.														
	%														
6	Од.														
	%														
Усього	Од.	6	6	57	3	87	63	1773	6	6	23		14	20	619

* 1 Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави;

2 Інформаційні та комунікаційні технології;

3 Енергетика та енергоефективність;

4 Рациональне природокористування;

5 Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань;

6 Нові речовини і матеріали

** Частка створеної за пріоритетним напрямом НТП даного виду від загальної кількості НТП даного виду, створеної за усіма пріоритетними напрямками

*** Частка впровадженої НТП даного виду від кількості створеної НТП даного виду за пріоритетним напрямом.